

Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem Eindverslag

KORTRIJK – GROENINGESTRAAT 1 (prov. West-Vlaanderen)

Auteur: Rosalie VINCENT
Projectcode: 2025I172

Vergunningsnummer:	2025I172
Projectleider:	Siel Leemans
Naam erkende archeoloog:	Monument Vandekerckhove NV
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
Veldwerkleider:	Rosalie Vincent
Archeologisch team:	Rosalie Vincent (archeoloog), Jelle Defrancq (archeoloog), Lobke Deckrock (archeoloog)
Redactie:	Siel Leemans
Bevoegde Vlaamse overheid:	Agentschap Onroerend Erfgoed
Plannen:	Rosalie Vincent
Conservatie:	/
Materiaaltekeningen:	/
Provincie:	West-Vlaanderen
Gemeente:	Kortrijk
Deelgemeente:	Kortrijk
Plaats:	Groeningestraat 1 (zie plan in bijlage 1 - 3)
Opgravingsplan op bouwplannen	/
Projectcode:	KOGR25
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 72406.4050696179328952, Y: 169366.1512956526130438 : X: 72446.4170376494730590, Y: 169406.9464316787198186
Kadastergegevens:	Kortrijk, afdeling 3, sectie H, perceel 614T (zie plan in bijlage 1-2)
Topografische kaart:	zie plan in bijlage 4 en 5
Begindatum onderzoek:	22/09/2025
Einddatum onderzoek:	01/10/2025
Relevante termen thesauri:	Wetenschappelijke vraagstelling, inspectieputten, gebouwen en structuren, bewoning, muurresten, stadsgracht, nivelleringslagen, ophogingslagen, puinlagen, Middeleeuwen, Nieuwste Tijd, Kortrijk, Klooster, Kanunnikpoort
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Titel:	Archeologische opgraving Kortrijk Groeningestraat 1 (prov. West-Vlaanderen). Eindverslag.
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVING VAN DE UITGEVOERDE WERKEN.....	5
1.1. BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSOPDRACHT	5
1.2. VRAAGSTELLING	8
1.3. RANDVOORWAARDEN.....	9
1.4. BESTAANDE TOESTAND EN GEPLANDE WERKEN	10
1.5. WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE	16
1.5.1. Motivering eventueel afwijkende methodiek.....	18
1.5.2. Inbreng specialisten.....	20
1.5.3. Algemene wetenschappelijke advisering	20
2. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS	21
2.1. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING.....	21
2.2. BODEMKUNDIGE SITUERING	23
2.3. HISTORISCH EN ARCHEOLOGISCH KADER.....	25
3. BESCHRIJVING VAN DE RESULTATEN.....	61
3.1. BESCHRIJVING VAN DE STRATIGRAFIE	61
3.2. BESCHRIJVEN SPOREN EN STRUCTUREN	63
3.2.1. Inspectieput 1: Gelijkvloers Huis Chromé – Westelijke funderingsmuur.....	63
3.2.2. Inspectieput 2: Gelijkvloers Huis Chromé – Noordelijke funderingsmuur	65
3.2.3. Inspectieput 3: Gelijkvloers Huis Chromé – Zuidelijke funderingsmuur	68
3.2.4. Inspectieput 7: Gelijkvloers Huis De Kroon/Kapel – Oostelijke funderingsmuur.....	71
3.2.5. Inspectieput 4: Kelder Huis De Kroon – Zuid-westelijke funderingsmuur	72
3.2.6. Inspectieput 5: Kelder Huis De Kroon – Zuid-westelijke funderingsmuur	72
3.2.7. Inspectieput 6: Kelder Huis De Kroon – Zuidelijke kelder muur.....	73
3.3. BESCHRIJVING VONDSTEN	74
3.4. VOORLOPIGE INTERPRETATIE EN DATERING.....	74
4. VERDERE AANPAK.....	78
4.1. ASSESSMENT VONDSTEN.....	78
4.2. ASSESSMENT STALEN	78
4.3. ASSESSMENT CONSERVATIE	78
5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN.....	79
6. BELANG EN WAARDERING	84
6.1. AARD VAN DE POTENTIËLE KENNIS	84
6.2. WAARDERING	84
6.3. KADER VOOR EXPLOITATIE VOOR POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING EN ADVIES VOOR TOEKOMSTIG ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK	84
7. BEWARING ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE	85
8. SAMENVATTING.....	86

9.	BIBLIOGRAFIE	87
9.1.	LITERATUUR	87
9.2.	INTERNETBRONNEN.....	87
10.	LIJSTEN	88
10.1.	FIGURENLIJST	88
11.	BIJLAGEN.....	91

1. BESCHRIJVING VAN DE UITGEVOERDE WERKEN

1.1. Beschrijving van de onderzoeksopdracht

De onderzoeksopdracht betreft een archeologisch vooronderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen.

In het kader van het geplande cohousingproject ter hoogte van de Groeningestraat 1 te Kortrijk vond een vooronderzoek/funderingsonderzoek plaats binnen huis Chomé en huis De Kroon (Figuur 1, Figuur 2 en Figuur 3). De woningen zijn beschermd als Monument¹ en bouwkundig element² en maken tevens deel uit van een beschermd stads- of dorpsgezicht³, een UNESCO werelderfgoed bufferzone⁴ en een archeologisch geheel⁵. Voor huis Chomé en de brouwerswoning geldt ook een beheersplan⁶. Dit archeologisch onderzoek werd uitgevoerd door een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv van 22 september 2025 tot 1 oktober 2025 een archeologische onderzoek/begeleiding uit.

In het kader van het funderingsonderzoek worden 7 inspectieputten gemaakt met afmetingen van 1 x 1 m die worden gelokaliseerd door een ingenieur stabiliteit. Gezien de historische en archeologische waarde van de site worde deze putten door een erkend archeoloog uitgevoerd en opgevolgd.

De bedoeling van het onderzoek is algemeen een beter beeld te bekomen van de huidige toestand van de funderingen, teneinde de verbouwings- en restauratieopties beter te kunnen definiëren.

Op basis van de opmaak van de wetenschappelijke vraagstelling en de eerder gepubliceerde bureaustudie (1012B107, ID27939)⁷ is duidelijk dat de geplande werken zullen plaatsvinden in een zone met een hoge archeologische verwachting. Hoewel de werken beneden de drempelwaarde voor archeologisch onderzoek vallen, is het duidelijk dat een archeologisch vooronderzoek mogelijk tot waardevolle kenniswinst zal leiden. De opmaak van dit rapport kadert dan ook binnen de aanvraag tot een toelating met wetenschappelijke vraagstelling.

Specifiek voor dit projectgebied werd een archeologische verwachting vooropgesteld die bestaat uit de aanwezigheid van de historische oude Leiearm, het grafelijk domein en de 10de -eeuwse motten in de onmiddellijk nabijheid evenals de Refuge van Wevelgem. Ook de Bourgondische stadsversterkingen situeren zich binnen de contouren van het terrein evenals

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/13173>

² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/59619>

³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/12225>

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/15019>

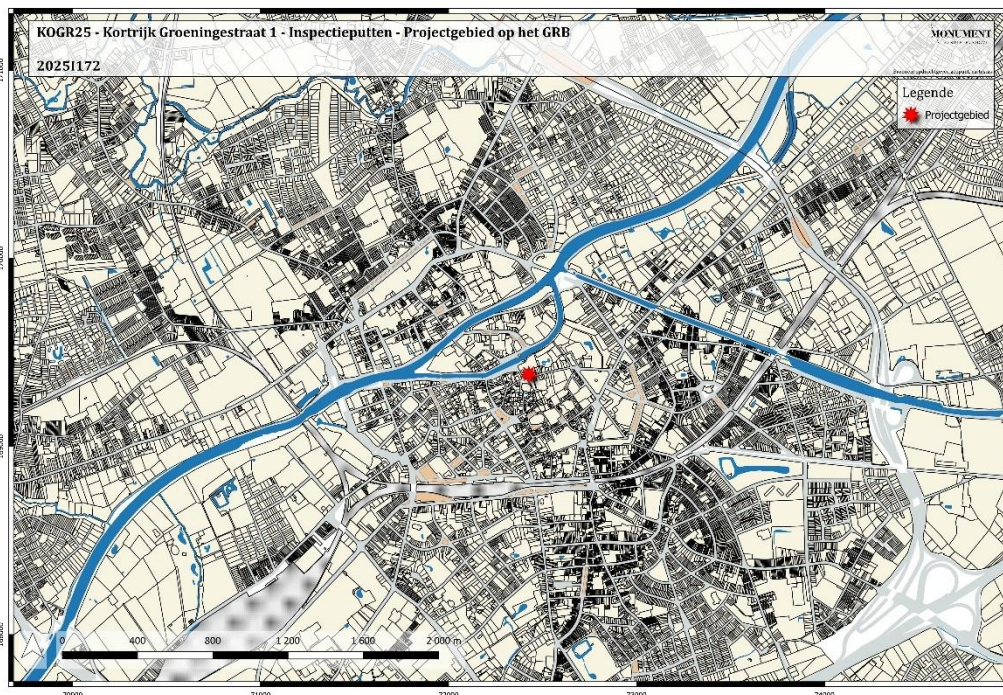
⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140006>

⁶ <https://plannen.onroerenderfgoed.be/plannen/2029>

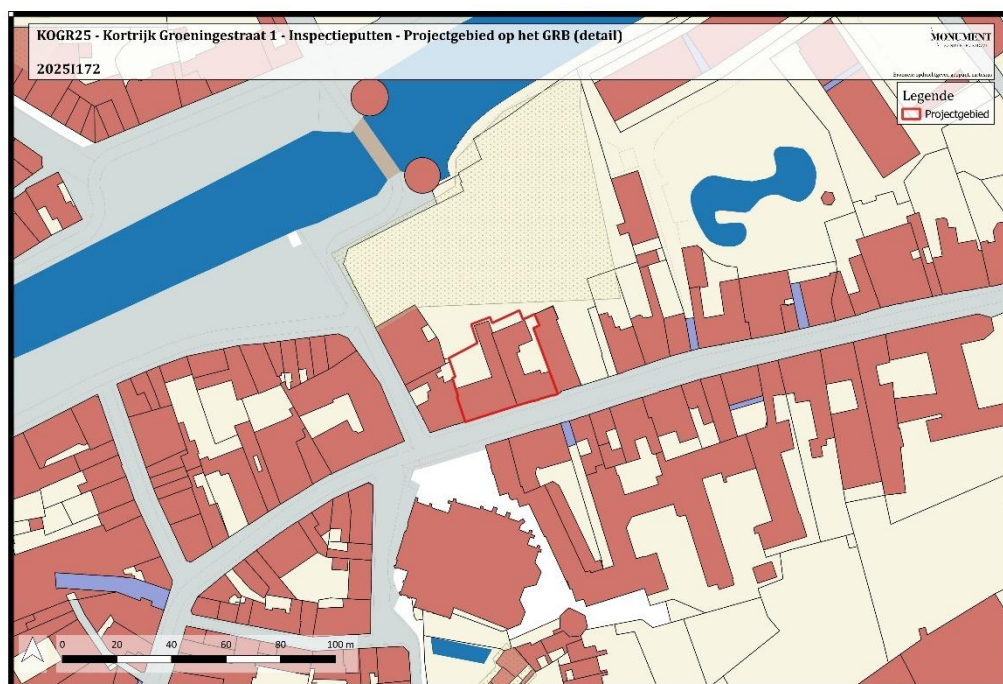
⁷ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/27939>

de Kanunnikpoort. Gezien de ligging van het projectgebied binnen de historische stadskern van Kortrijk wordt tevens de verwachting uitgeschreven voor laatmiddeleeuwse en vroegmoderne bebouwing met bijhorende infrastructuur. Een archeologische opgraving onmiddellijk ten noorden van het projectgebied leverde zeer rijke resultaten op, gaande van een Romeinse tot vroegmiddeleeuwse poel, een mogelijke ankerplaats, de resten van de Franse veldversterkingen, de resten van de Refuge van Wevelgem, de resten van historische bebouwing, de resten van de Bourgondische stadsomwalling, dempingspakketten en recente ophogingspakketten. In het kader van de huidige toelatingsaanvraag werd een bureaustudie uitgevoerd met zicht op de toekomstig geplande werken zodat een inzicht kon verkregen worden in het archeologische verwachtingspatroon en zodat een concreet en duidelijk plan van aanpak voor een vooronderzoek met ingreep in de bodem kon worden opgesteld.

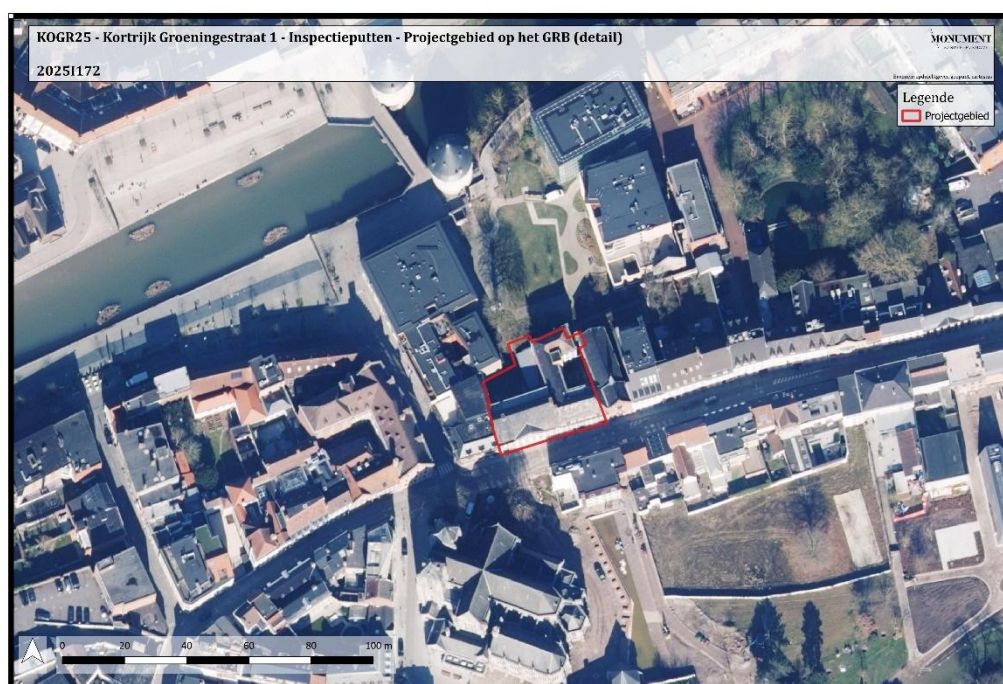
In dit rapport worden de resultaten van de begeleiding/inspectieput onderzoek voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het terrein toegelicht, alsook de gebruikte methodologie bij het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven van de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten met aanbevelingen voor eventueel verder onderzoek. Het geheel wordt verduidelijkt met kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen.

Figuur 1: Het GRB met de ruime omgeving van de projectgebied (geopunt.be).

Figuur 2: De directe omgeving van het plangebied op het GRB (geopunt.be)

Figuur 3: Het plangebied weergegeven op de luchtfoto.

1.2. Vraagstelling

Op basis van het onderzoek met inspectieputten werden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen geformuleerd⁸:

BOUWKUNDIG

- Hoe diep zijn de funderingen van de kapel en huizen Chomé en De Kroon? Wat is de toestand? Hoe zijn deze opgebouwd?
- Is er sprake van bouw- en herstelfasen? Vallen deze te linken aan de huidige stand van kennis met betrekking tot de bouwgeschiedenis?
- Zijn er andere archeologische sporen (muren, vloeren, grondsporen, ...) waarneembaar die meer inzicht verschaffen in de (bouw)geschiedenis? Zo ja, wat is hun functie en datering?
- Zijn er oudere sporen en resten aanwezig die ons vertellen over de oudste geschiedenis van de gebouwen?

OVERIGE

- Hoe ziet de bodemopbouw binnen het plangebied uit? Zijn er sporen van ophoging /nivellering waarneembaar? In welke mate sluiten zij aan bij de resultaten van de archeologische opgraving onmiddellijk ten noorden van het projectgebied?
- Zijn er nog resten aanwezig van structuren die in relatie staan tot de motte en/of donjon?
- Wat is de relatie tussen de motte met donjon en het latere gebouwenbestand van de refuge?
- Welke elementen van de stadsverdediging zijn aanwezig? Passen de resultaten in de gekende historische gegevens over de locatie en de aard van de stadsversterking?
- Zijn er sporen aanwezig die kunnen worden gelinkt aan de Kanunnikpoort?
- Zijn er sporen aanwezig die kunnen toegeschreven worden aan bewoning langs de Groeningestraat?
- Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de bewoners van het plangebied gedurende de verschillende gebruikperiodes?
- Welke specifieke activiteiten hebben in het onderzoeksgebied plaatsgevonden in de verschillende gebruiksfasen? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?
- Wat kan het vondstmateriaal vertellen over de ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van het projectgebied en dit ook binnen het ruimer kader van de Kortrijkse stadsontwikkeling plaatsen?
- Op welke manier ontwikkelde de bewoning en ruimtelijke structuur zich tussen de late middeleeuwen en de 20ste eeuw?
- Kunnen er oudere vloerniveaus/funderingen aangetroffen worden binnen de huizen Chomé en De Kroon? Wat dragen deze bij over de bouwgeschiedenis?

⁸ Verhaevert K, Derweduwen N., 2023.

-Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de opgraving ten noorden van het onderzoeksgebied en van de ontwikkeling van de stad Kortrijk in het algemeen?

1.3. Randvoorwaarden

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk.

Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

1.4. Bestaande toestand en geplande werken⁹

Het projectgebied situeert zich in het historische centrum van Kortrijk; net ten zuiden van de Leie aan de Broelbrug. Het terrein heeft een oppervlakte van 1007,5m² en is volledig ingenomen door bebouwing. Enkel de binnenkoeren van 136m² en 147m² zijn onbebouwd. Voor de bestaande bebouwing is de evolutie gekend. Deze wordt beschreven in 2.2.2. *Historische beschrijving projectgebied* uit de archeologienota van het bureauonderzoek (ID27939)¹⁰.

Figuur 4: Plangebied aangeduid op luchtfoto.

⁹ Tekst, figuren en bijlagen werden overgenomen uit: Devalckeneer L., Verhaevert K., Derweduwen N., 2023.

Een belangrijke wijziging ten opzicht van de geplande werken die destijds beschreven zijn in de archeologienota is dat de achterbouw wel volledig gesloopt zullen worden en de twee muren niet behouden zullen blijven.

¹⁰ Devalckeneer L., Verhaevert K., Derweduwen N., 2023.

Figuur 5: Bestaand kelderterrein geprojecteerd op het kadasterplan (bron: initiatiefnemer, geopunt).

Figuur 6: Bestaand gelijkvloers geprojecteerd op kadasterplan (bron: initiatiefnemer, geopunt).

Ter hoogte van het projectgebied zal een cohousing-project worden ontwikkeld, genaamd Ten Broele. Het project is tweedelig; enerzijds zullen de bestaande historische panden worden gerenoveerd, anderzijds wordt een **achterbouw gesloopt** om plaats te ruimen voor een nieuwbouw en wordt een fietsberging uitgegraven op het kelderniveau. Deze **fietsberging** zal zich bevinden ter hoogte van de binnenkoer. Deze koer is ongeveer 136m² groot. Het

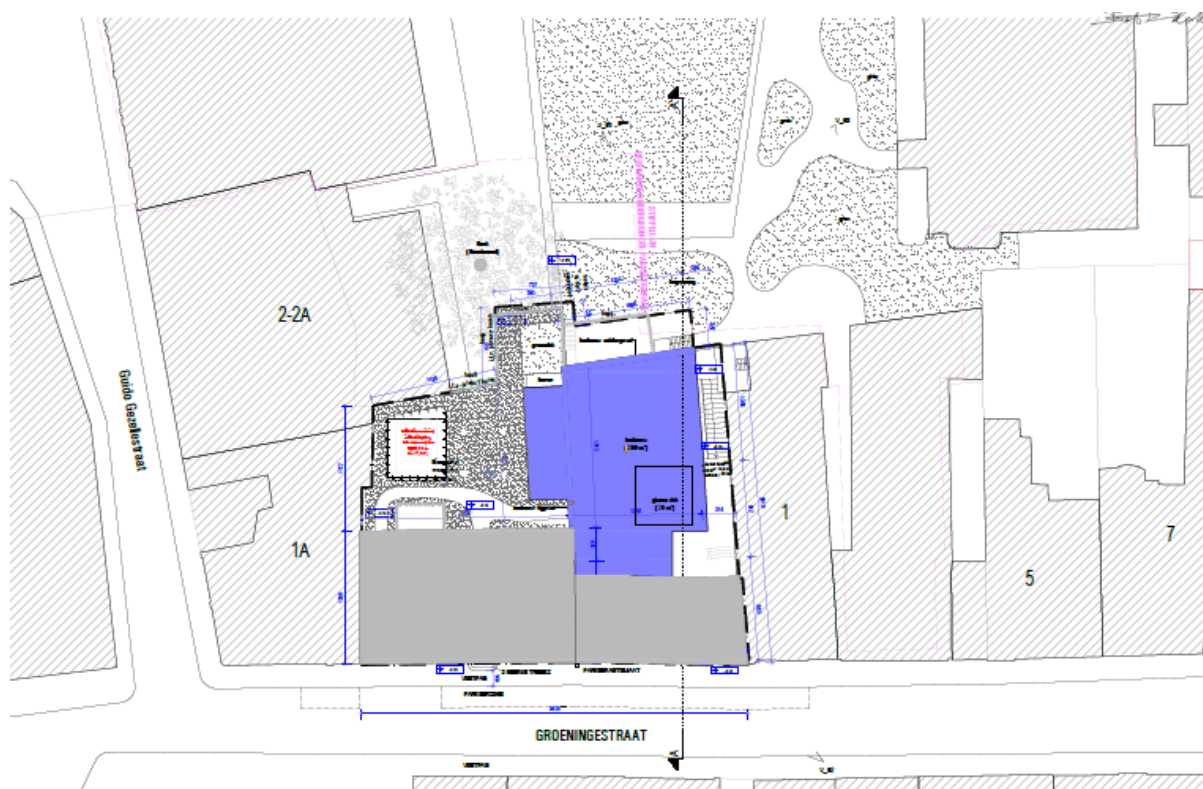
vloerniveau van deze kelder bevindt zich op ongeveer +12,5m TAW. Hoe diep de fundering van de kelder gaat is onbekend.

Een deel van de achterbouw zal worden gesloopt om plaats te maken voor de **nieuwbouw** (zie Figuur 7-Figuur 11). Onder deze nieuwbouw wordt een kelder aangelegd van 16m op 4m. Deze zal eveneens een vloerplaat hebben tot +12,5m TAW. De dikte van de funderingen is nog onbekend. De bestaande liftschacht zal worden uitgebroken en vervangen worden door een nieuwe liftschacht in het westelijk deel van het bestaande pand. De aanzet van de **nieuwe kelder** situeert zich ca. 300cm onder de vloerpas. De bestaande vloeren, ook deze van de kelder, worden uitgebroken en opnieuw aangelegd met vloerverwarming. Deze ingreep zorgt voor een verstoring van ca. 48cm. Bovendien worden in de tuinzone van huis Chomé nog 4 **regenwaterputten** van elk 20.000 liter voorzien en een infiltratieput met een oppervlakte van 54m² en een voorziening van ca. 22.000 liter. De exacte verstoringdiepte van deze nutsvoorzieningen is niet gekend, maar ze beslaan een aanzienlijke oppervlakte van ca. 100m² (zie Figuur 10).

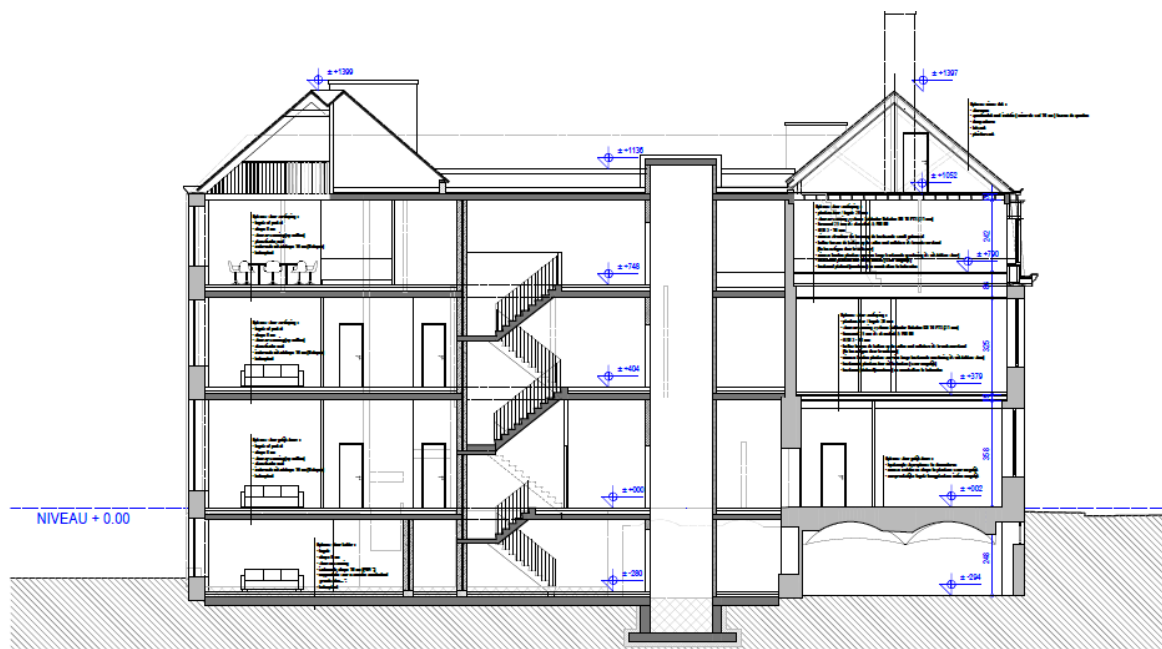
De renovatie in de huizen Chromé en de Kroon wordt uitvoerig beschreven in het bureauonderzoek (ID27939)¹¹. De bestaande keldervloer ter hoogte van huis Chomé (ruimtes Ch.-1.01, -1.02 en -1.03) wordt gereinigd en blijft intact. Op het gelijkvloers wordt in de kamers Ch. 0.01, 0.02, 0.04, 0.05, 0.06, 0.07, 0.08 en 0.09 een nieuw vloerpakket voorzien. Ter hoogte van de nieuwe hoofdingang, westelijke zijde Ch. 0.07 wordt een hellend vlak voorzien wat resulteert in een extra uitgraving. In kamer Ch. 0.03 blijft de tegelvloer behouden.

Ter hoogte van de kelderverdieping van huis de Kroon wordt de vloer gereinigd en blijft deze eveneens intact (ruimtes Kr.-1.01 tot en met -1.04). In de kamers Kr.0.01, 0.03, 0.04 en 0.05 wordt een nieuw vloerpakket voorzien, de andere vloeren blijven behouden op het gelijkvloers. De stabiliteitsstudie met betrekking tot de bestaande funderingen dient nog te gebeuren.

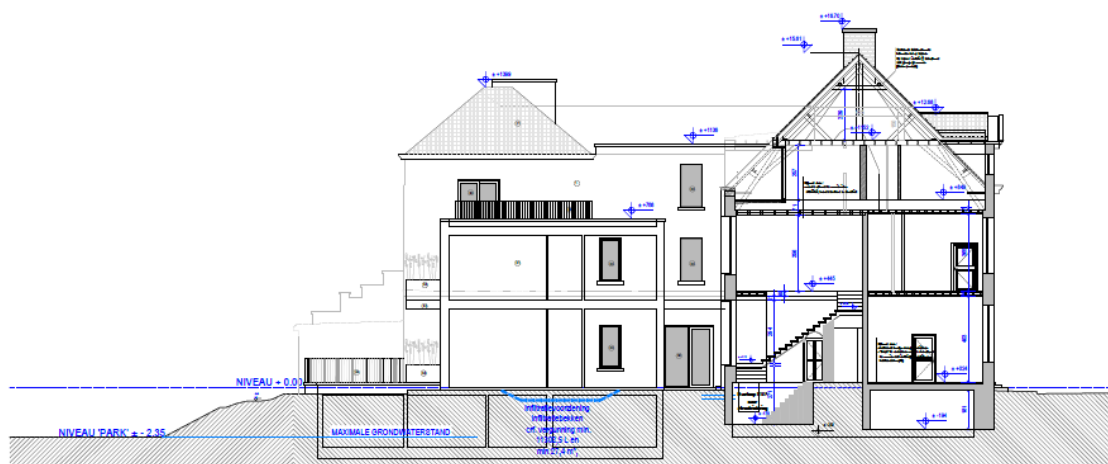
¹¹ Devalckeneer L., Verhaevert K., Derweduwen N., 2023.

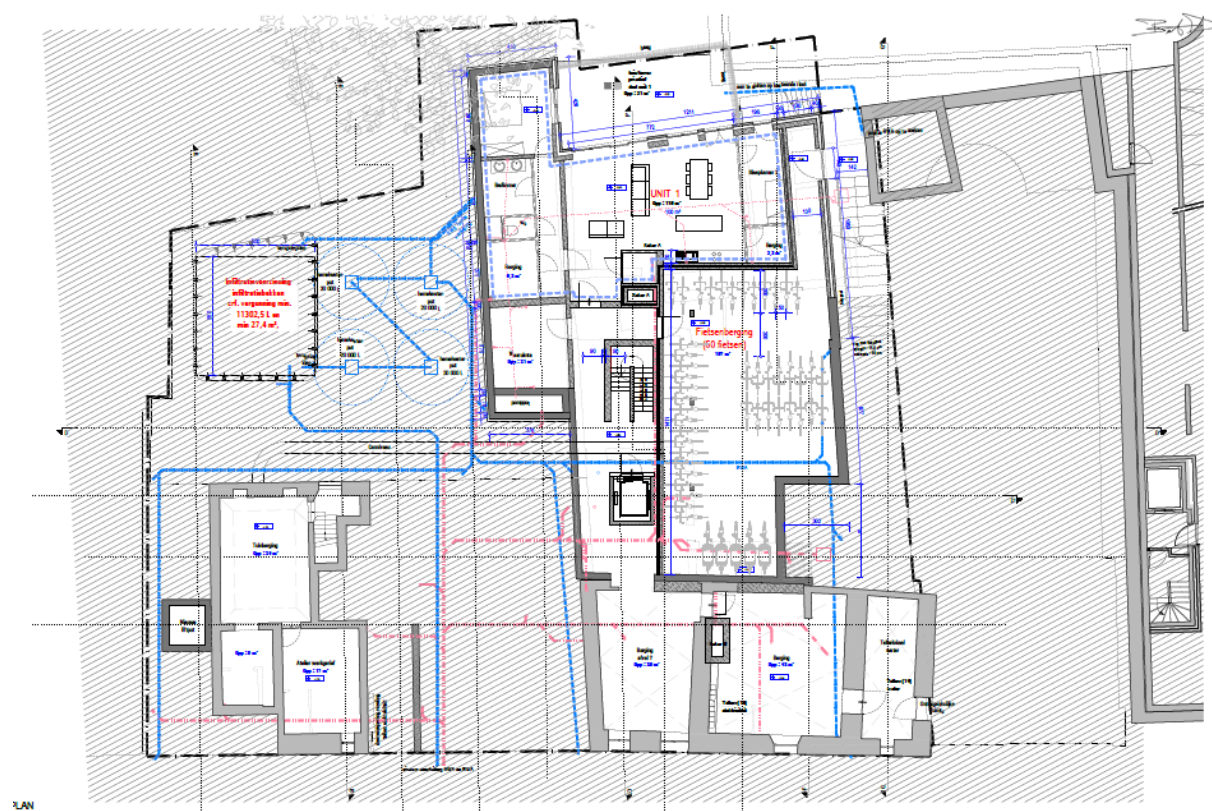
Figuur 7: Locatie van de te slopen achterbouw (gearceerde delen) en nieuwbouw (gekleurde delen) (bron: initiatiefnemer).

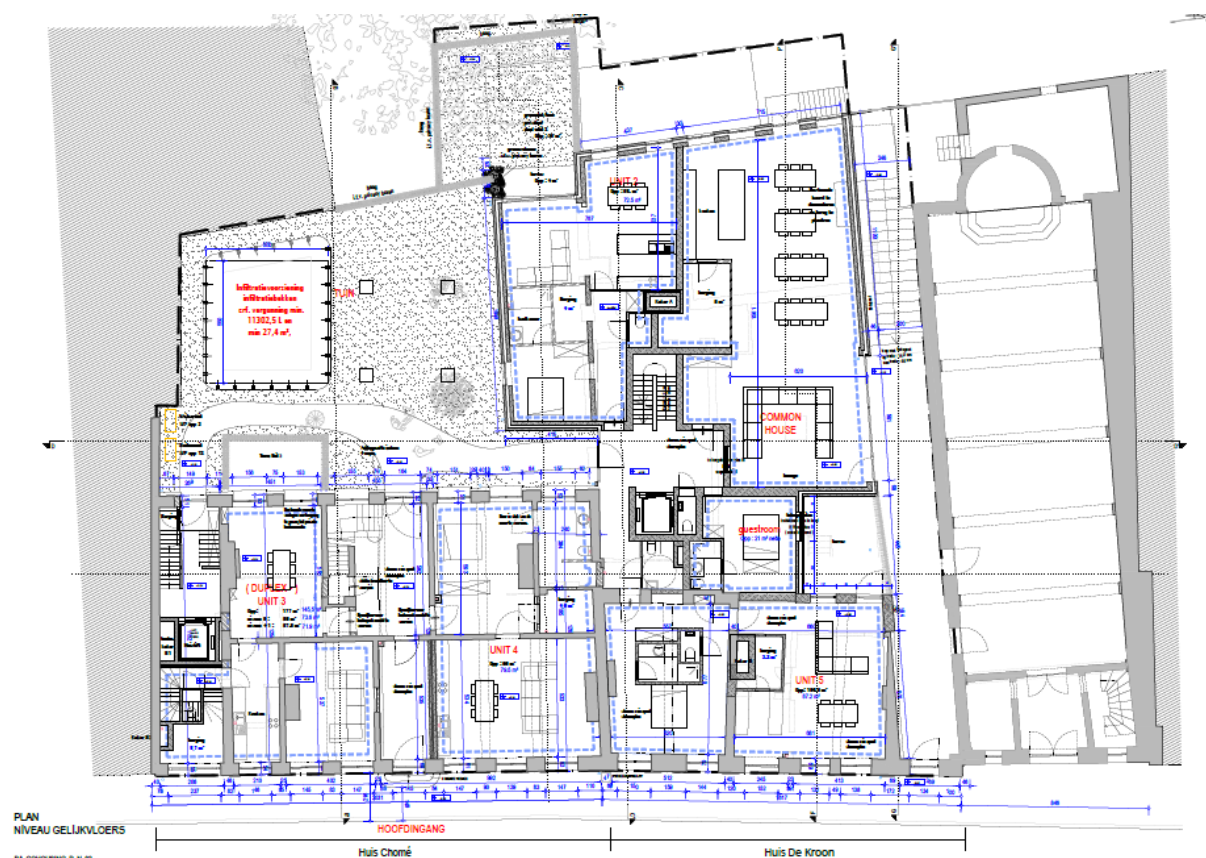
Figuur 8: Snede CC' van de nieuwe toestand.

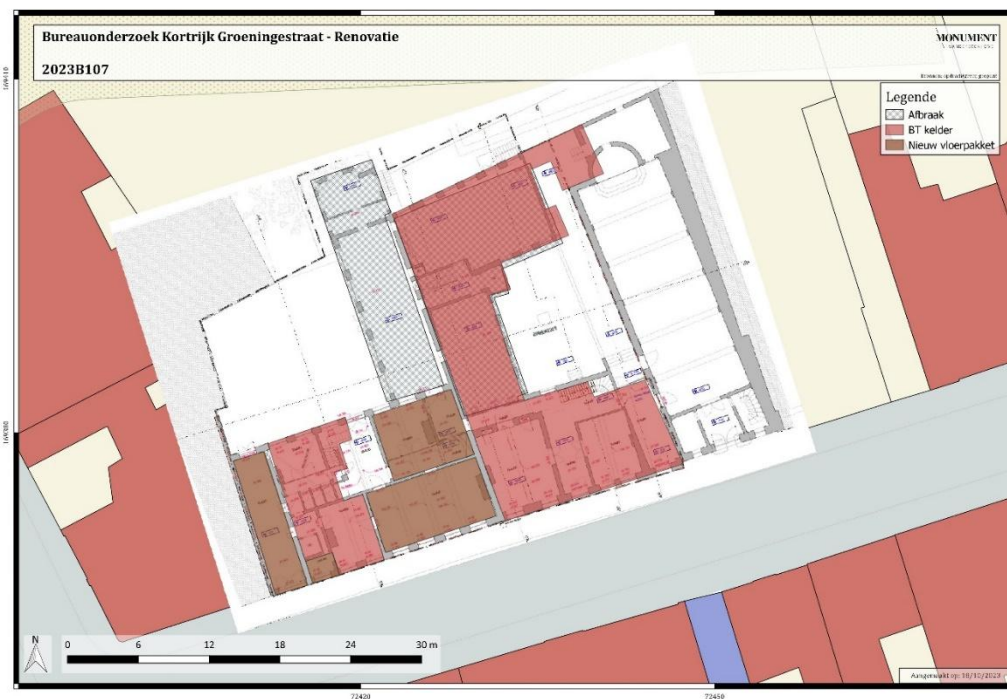
Figuur 9: Snede BB' van de nieuwe toestand.

Figuur 10: Geplande werken in de kelderverdieping en nieuwe nutsleidingen/riolering (bron: initiatiefnemer).

Figuur 11: Nieuwe toestand gelijkvloers (bron: initiatiefnemer).

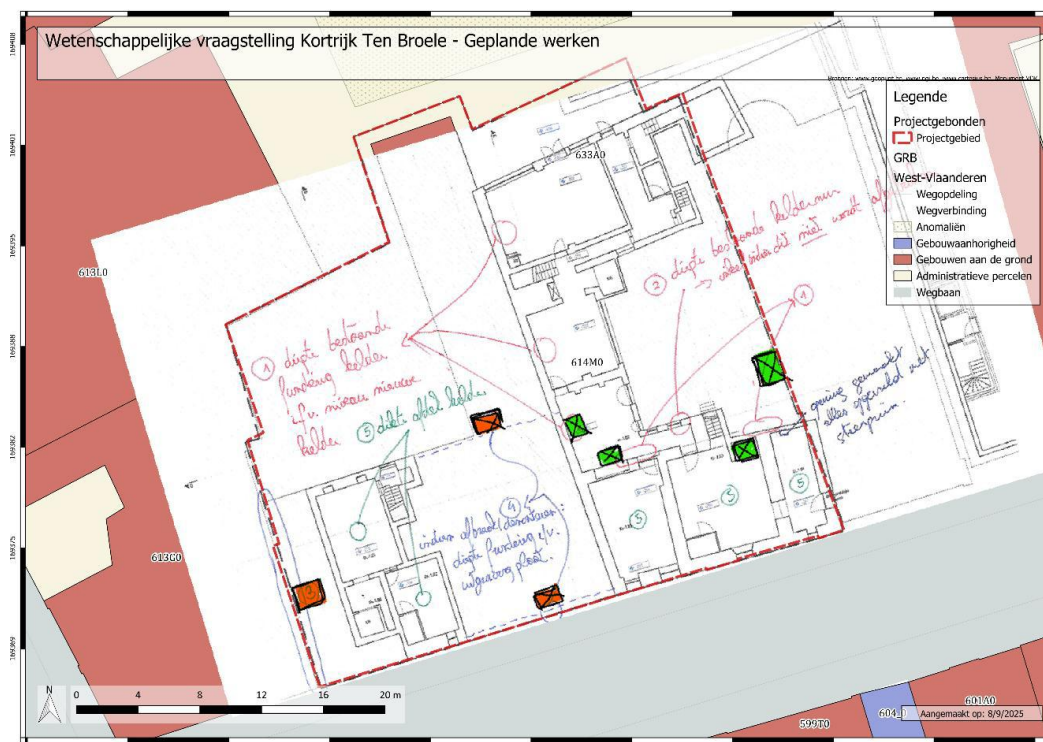
Figuur 12: Overzicht van de bestaande kelder (rood), geplande afbraak (gearceerd) en te vernieuwen vloerpakket (bruin), bron: (initiatiefnemer, geopunt).

1.5. Werkwijze en opgravingsstrategie

Het veldwerk voor de inspectieputten werd uitgevoerd van 22/9/2025 t.e.m. 01/10/2025 door veldwerkleider Rosalie Vincent en archeologen Jelle Defranq en Lobke Decrock.

Het geplande vooronderzoek, waarvoor een wetenschappelijke vraagstelling werd opgemaakt, omvat onderzoek naar de diepte en staat van de funderingen van de huizen Chomé en de Kroon. Het onderzoek omvat het in kaart brengen van de fundering enerzijds en anderzijds het registeren van eventueel archeologische waarden.

Dit onderzoek bestond uit het graven van zeven inspectieputten van maximaal 1m x 1m op een door de architect/stabiliteitsingenieur aangeduide locatie. De putten worden gegraven tot de onderzijde van de bestaande funderingen en dit op de plaatsen aangeduid op onderstaande figuur.

Figuur 13: Geplande inspectieputten (bron: wetenschappelijke vraagstelling, Monument Vandekerckhove).

Drie inspectieputten situeren zich ter hoogte van huize Chomé meer specifiek langsheen de westelijke en de zuidelijke buitenmuren en binnen de ruimte. Vier inspectieputten worden ter hoogte van huis De Kroon voorzien en dit binnen verschillende kelderruimtes en ter hoogte van de oostelijke muur die ze deelt met de kapel. Een verstoringsdiepte is op heden nog niet met zekerheid gekend. Mogelijk gaat het om een vloeropbouw van 60 cm en een funderingsdiepte van 1,5 m. Er dient rekening te worden gehouden met een buffer van 30 cm bij de vooropgestelde ingrepen. De inspectieputten worden gezien de historische waarde uitgevoerd en opgevolgd door een erkend archeoloog. In functie van de veiligheid alsook het correct kunnen blootleggen, registreren en onderzoeken van de aanwezige sporen en resten alsook de stratigrafie van de site, wordt de mogelijkheid voorzien om de grootte van de inspectieputten en proefput te verbreden. Hierbij dient men steeds de uitvoering van een gedegen, kwaliteitsvol en veilig archeologisch vooronderzoek indachtig te zijn.

Het vooronderzoek met ingreep in de bodem werd uitgevoerd volgens de bepalingen geformuleerd in de Code van Goede Praktijk (generieke bepalingen voor opgravingen alsook de bijkomende bepalingen voor sites met een complexe verticale stratigrafie). Na de verwijdering van de verharding door de aannemer werden de verschillende archeologische zones tot het eerste archeologische niveau verdiept worden door een archeoloog. Op dit archeologisch niveau worden alle sporen (voornamelijk muurwerk) en vondsten geregistreerd conform de Code van Goede Praktijk alvorens verder kon gegraven worden. Het aanwezige vondstmateriaal werd integraal gerecupereerd. Indien zich sporen afteken worden deze gecoupeerd om een beter inzicht te verwerven in hun aard en samenstelling, hun coupes

volledig geregistreerd en beschreven en wederom het vondstmateriaal gerecupereerd. Deze procedure herhaalt zich tot dat de onderzijde van de fundering werd bereikt zodoende de staat van de fundering kan worden onderzocht. Deze verdere uitgravingen gebeuren manueel. In elke werkput dient een putwandprofiel(en) gedocumenteerd te worden om een verticale situering van de archeologische resten te verkrijgen.

Alle inspectieputten werden manueel uitgegraven, zonder gebruik van een graafmachine. Dit vanwege de beperkte toegang tot de kelder van het huis De Kroon en om de tegelvloeren van het begane grond, die bewaard blijven in het kader van het nieuwe renovatieproject, niet te beschadigen. De afgegraven grond werd langs de werkput gestockeerd tot na het bezoek van de stabiliteitsingenieur, waarna de putten opnieuw gedicht werden.

De TAW-niveau-referenties werden berekend op basis van de nulpas (15.36) en de TAW's van het maaiveld die door de opdrachtgever ingemeten waren. Tijdens het uitgraven van de verschillende werkputten werd verdiept tot het onderkant van de funderingsmuren.

1.5.1. Motivering eventueel afwijkende methodiek

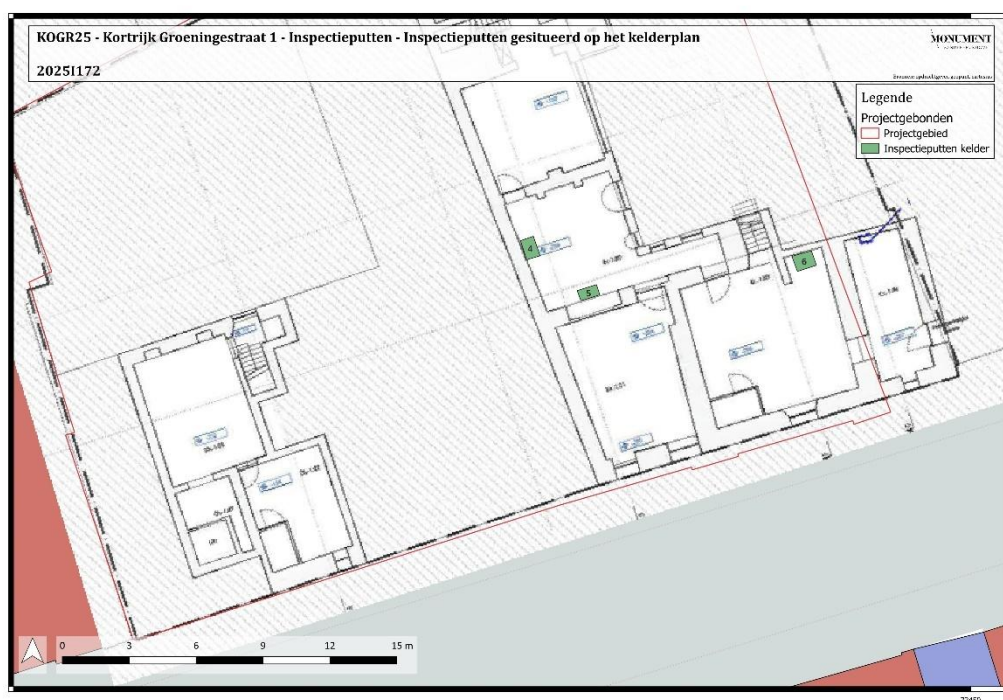
Het onderzoek van inspectieputten 4, 5 en 6 gesitueerd in de kelder (Figuur 16) konden niet uitgevoerd worden vanwege de grondwaterstand die zich ongeveer 10 cm onder de keldervloer bevindt (Figuur 77). Het gebrek aan toegang en zicht op de funderingen van de keldermuren zou de plaatsing van een **bemaling** vereisen om het onderzoek mogelijk te maken.

Figuur 14: Situering van alle inspectieputten op het GRB (bijlage 3).

Figuur 15: Inspectieputten gesitueerd op het gelijksvloer (bijlage 4).

Figuur 16: Inspectieputten gesitueerd in de kelder (bijlage 5).

De aanleg van de verschillende werkputten werd met de hand uitgevoerd. Het graafwerk is zo uitgevoerd dat de teelaarde gescheiden bleef van de onderliggende horizonten. De afgegraven grond werd gestockeerd op beide flanken langs de werkput. Tevens werd het vlak manueel

opgeschaafd door de archeologen om de leesbaarheid te optimaliseren. De sporen die zichtbaar werden zijn voorzien van een individueel spoornummer. Vervolgens zijn ze beschreven (interpretatie, kleur, textuur, inclusies) en gefotografeerd. Op deze foto is, naast het spoor telkens een noordpijl en schaallat aanwezig. Op de foto's, gedownload uit de database van Monument, staan de projectcode (2025I172), de afkorting van het project (**KOGR25 PSL = KO**trijk **GR**oeningestraat 1 **2025**), de werkput (WP1-7) en het spoornummer.

Relevante bodemprofielen werden gefotografeerd en ingetekend op een tablet (schaal 1:20) en per laag van unieke laagnummers voorzien. Er werden geen vondsten aangetroffen tijdens het onderzoek, eveneens werden er geen stalen genomen.

1.5.2. *Inbreng specialisten*

Niet van toepassing.

1.5.3. *Algemene wetenschappelijke advisering*

Niet van toepassing.

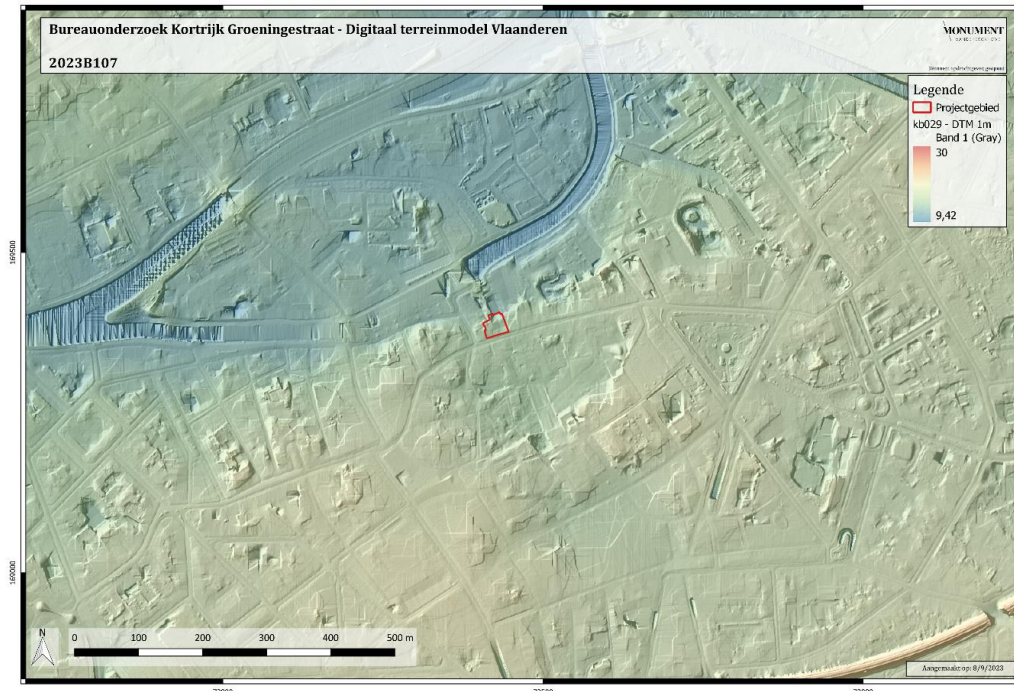
2. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS¹²

2.1. Landschappelijke situering

De Leie doorsnijdt het grondgebied van Kortrijk en de ganse ontwikkeling van de stad loopt zeer nauw samen met de evolutie van de Leievallei en haar vruchtbare randgebieden, in het Zuid-Vlaamse heuvelland, in zandlemig Vlaanderen. Het noordelijk deel van Kortrijk is het laagst gelegen, tussen +/- +12 m en +20 m TAW. Het zuidelijke deel van de stad is hoger gelegen met pieken tot +/- +67 m TAW.

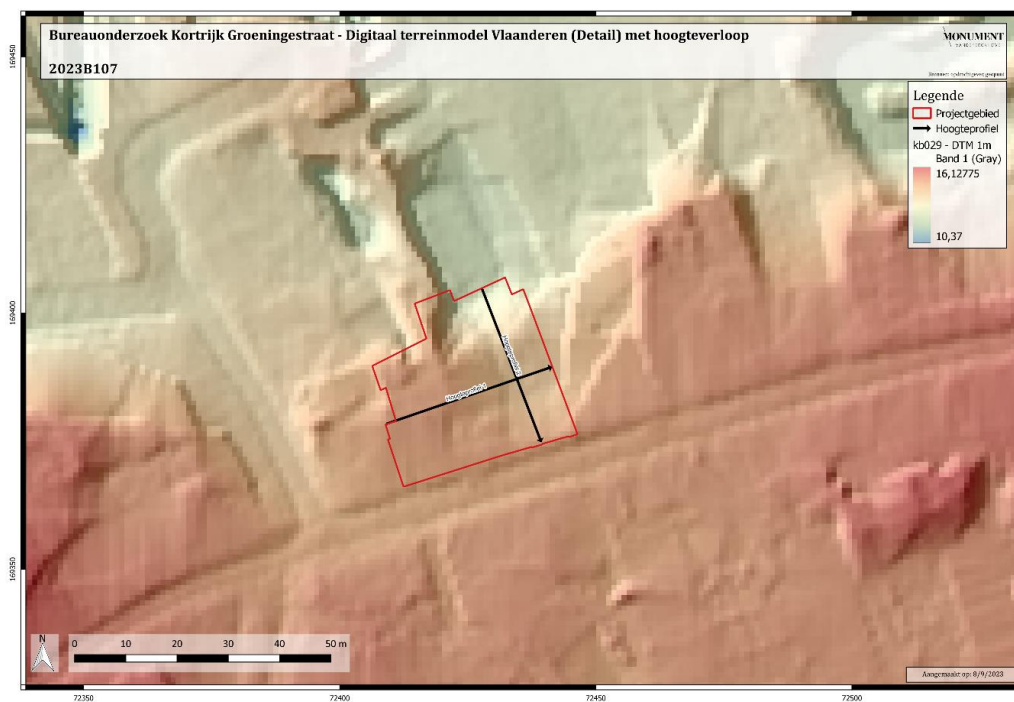
Het projectgebied situeert zich ten zuiden van de Leie in een relatief laaggelegen gebied van Kortrijk. De afstand tot aan de Leie bedraagt ongeveer 80 m. Het hoogste punt binnen het projectgebied situeert zich op ongeveer +15 m TAW gelegen in het westen en het zuidoosten van het terrein, langsheen de Groeningestraat. Het terrein helt af naar het noorden tot ongeveer +13,5 m TAW. De trapsgewijze fluctuaties in hoogte zijn waarschijnlijk te wijten aan menselijk ingrijpen, met name de aanwezige bebouwing en de nodige ingrepen hiervoor.

De bodemerosiekaart uit 2016 geeft geen kartering van het projectgebied, noch voor andere zones binnen de historische stadskern van Kortrijk (zie Figuur 21). Daarbuiten betreffen de aanduidingen veelal een laag tot verwaarloosbaar potentieel aan.

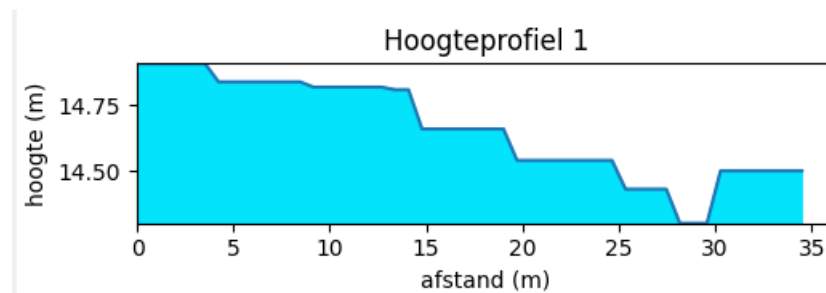

Figuur 17: Projectgebied aangeduid op het digitaal terrein model Vlaanderen.

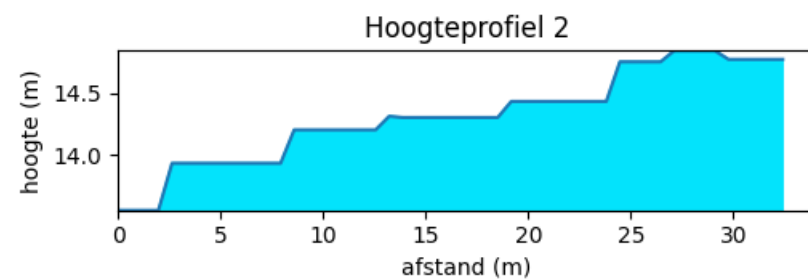
¹² Tekst, figuren en bijlagen werden overgenomen uit: Devalckeneer L., Verhaevert K., Derweduwen N., 2023.

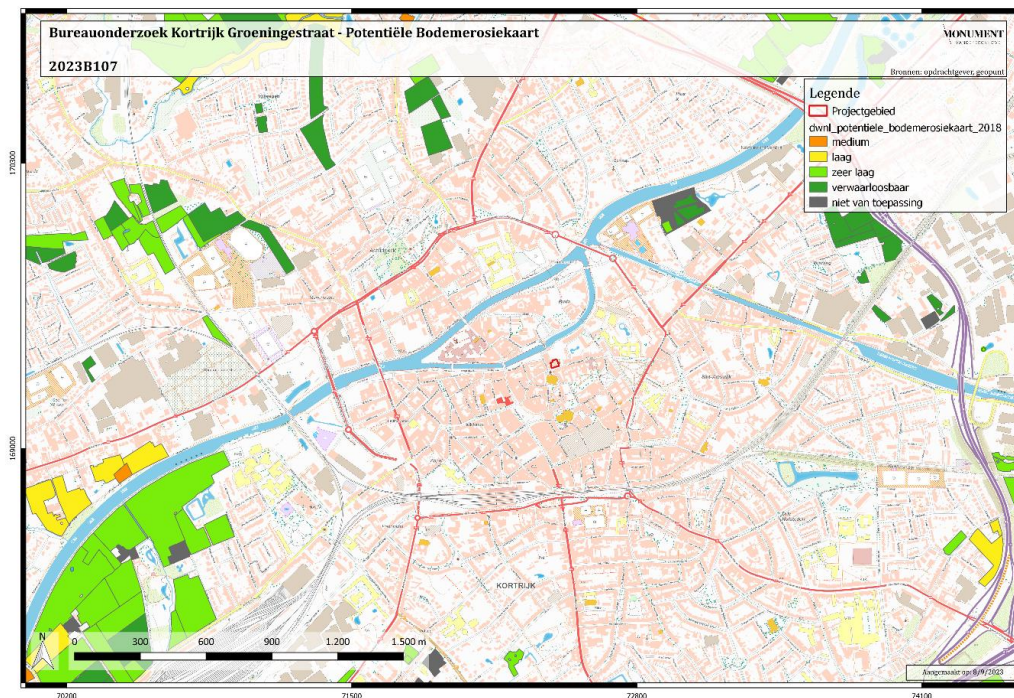
Figuur 18: Projectgebied aangeduid op het digitaal terreinmodel (Vlaanderen).

Figuur 19: Hoogteprofiel 1.

Figuur 20: Hoogteprofiel 2.

Figuur 21: Projectgebied aangeduid op de potentiële bodemerosiekaart.

2.2. Bodemkundige situering

Het volledige plangebied wordt aangeduid als **OB**-grond en stemt overeen met de bebouwde aard van het projectgebied (zie Figuur 23).

Rondom het projectgebied kunnen enkele verschillende bodemtypes worden aangeduid. Ten noorden van het plangebied zijn **Pcc** bodems geattesteerd. Dit is een matig droge en licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont.

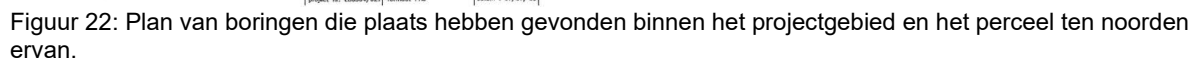
Ten oosten van het plangebied zijn **Zdp** gronden waargenomen. Dit zijn matig natte zandbodems zonder profiel.

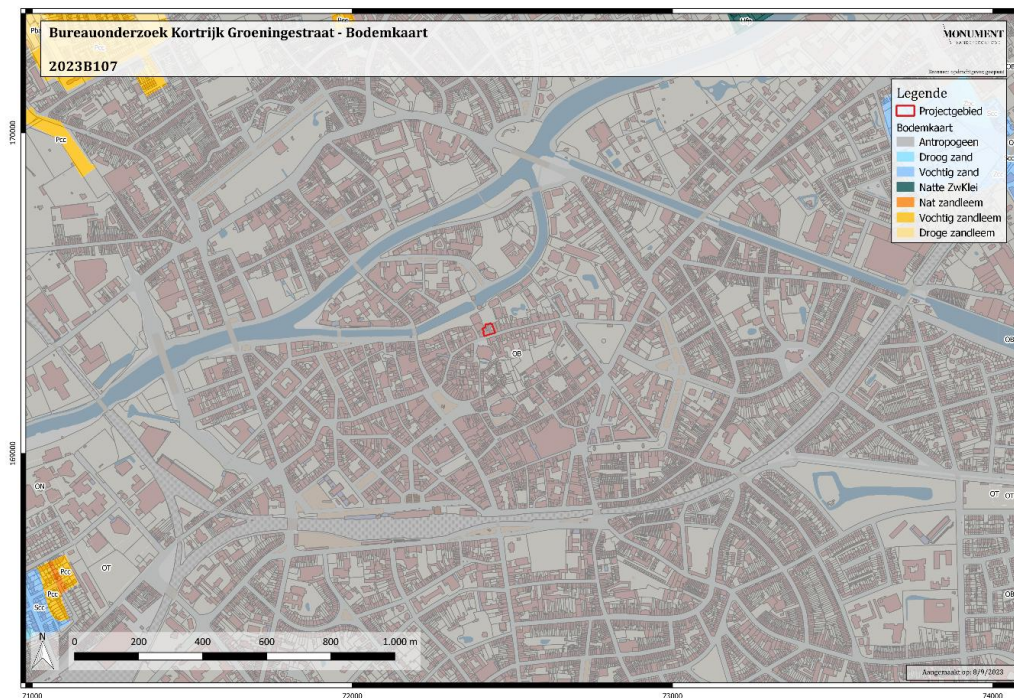
Ten zuiden van het plangebied worden **Lca** gronden gekarteerd. Dit zijn matig droge zandleembodems met textuur B horizont.

In het westen komen vooral **Sbc** gronden voor. Dit zijn droge, lemige zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont.

In het kader van een eerder opgemaakte archeologienota waarvan het huidige projectgebied deel uitmaakte, werd een bodemonderzoek uitgevoerd in de vorm van boringen. Ze werden geplaatst tot een diepte van ca. 3 m. Onder de tegels met zandbed (12 cm dikte) of bruine zandlaag (20 cm dikte), behorend tot de toenmalige bebouwing, werd bij 5 boringen daaronder lichtbruin tot bruingrijs zand (matig grof, zwak siltig) vastgesteld. Bij 3 van de boringen (B202, B204 en B205) werd puin vastgesteld in het zandpakket. Bij één boring werd, onder een puinhoudend zandpakket, vanaf een diepte van 120 cm, geelgrijze klei (zwak siltig) vastgesteld

Binnen de contouren van het huidige projectgebied hebben zich specifiek boringen 200 en 206 afgespeeld. Anderzijds wees het onderzoek van 2015 ook op de aanwezigheid van een hoogspanningscabine in het zuiden van het terrein, in de kelder van de aanwezige bebouwing. Het betreft een transfo met minerale olie.

Figuur 23: Projectgebied aangeduid op de bodemkaart.

2.3. Historisch en archeologisch kader

Historische kader:

Tijdens de vroege middeleeuwen, meer bepaald de Karolingische periode (9de -10de eeuw) situeerden zich buiten de waterrijke zone van Kortrijk halfcirkelvormige zones voorzien van aanlegfaciliteiten. Volgens Ph. Despriet werden deze zones als winterkamp ingericht door de Noormannen en bleven behouden in de grafelijke context tijdens de 9de – 12de eeuw (zie Figuur 24). Een projectie van het terrein op deze kartering toont aan dat het zich volledig binnen de waterrijke zones situeert waar de kans op het aantreffen van sporen uit deze periode zeer gering is.

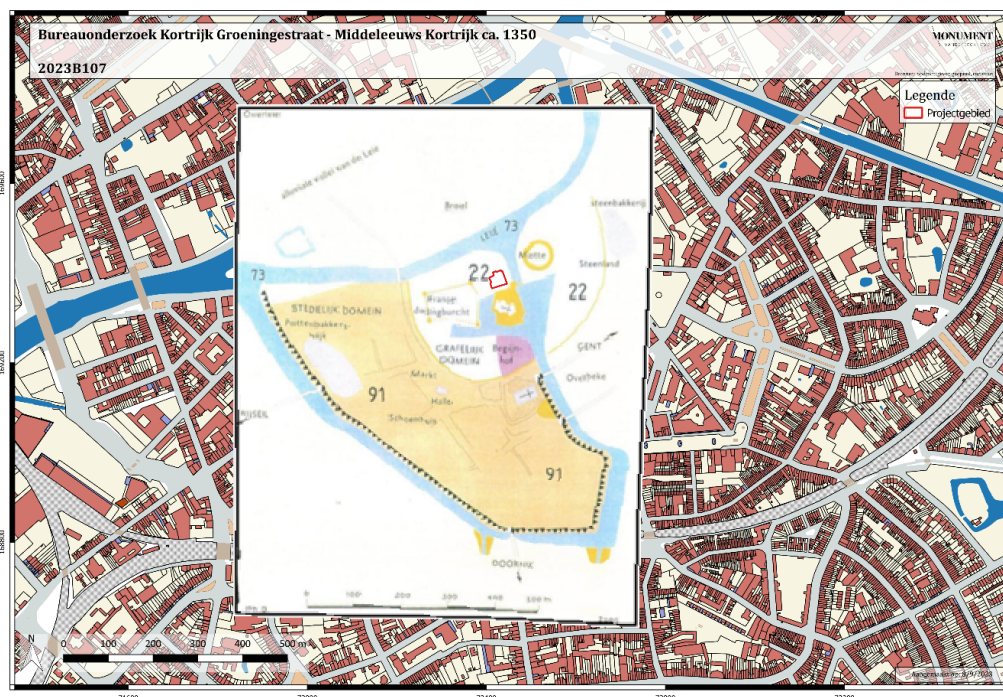

Figuur 24: Afbakening van het winterkamp van de Noormannen volgens Ph. Despriet.

Gedurende de 10de eeuw neemt het grafelijk gezag toe en zal de graaf van Vlaanderen het voor het zeggen krijgen. Er werd een castrum uitgebouwd met als prominent onderdeel een motte (ter hoogte van de Nedervijver) met neerhof, kapel en onderkomen voor de grafelijke administratie. Kortrijk zal namelijk fungeren als hoofdplaats van één van de kasselrijen van het graafschap Vlaanderen. Tijdens de 13de eeuw is er niet alleen sprake van een capella (dat later zal opgevolgd worden door de Onze-Lieve-Vrouwekerk) maar ook van een aula en een camera. Al deze elementen behoorden vermoedelijk tot één en hetzelfde complex.

Een tweede motte met neerhof situeerde zich ten zuidwesten van het Onze-Lieve-Vrouwhospitaal nabij het latere Bourgondische kasteel. Ook de aanleg van een marktplaats evenals de uitbouw van een burgerlijke nederzetting lieten niet lang meer op zich wachten. Nadien volgde ook de uitbouw van de Franse koninklijke (dwang)burcht (1300-1415) met voorburcht binnen het grafelijk domein. De Kanunnikpoort, gelegen ten zuiden van het projectgebied, maakte deel uit van het oostelijke complex van de Franse voorburcht (zie Figuur 25).

Nadat de Franse voorburcht van het toneel verdween, werd de poort geïntegreerd in de stadsversterking van 1353-1354. Het projectgebied situeert zich onmiddellijk ten westen of zelfs deels ter hoogte van een waterloop en ten noorden van de Onze-Lieve-Vrouwekerk. De motte situeert zich meteen ten oosten.

Figuur 25: Kaart van het grafelijk domein ca. 1350.

Figuur 26: Kortrijk tijdens de 12de - 15de eeuw.

Gedurende de 14de eeuw, vanaf 1353, verkreeg Kortrijk een octrooi door graaf Lodewijk van Male voor de bouw van een stadsmuur met poorten en torens. Tussen 1359 en 1454 werd een bakstenen ringmuur opgetrokken voorzien van 31 torens en poorten en 2,3 km lang. Tijdens deze periode was de motte nog steeds aanwezig in het stedelijk landschap. Het

projectgebied situeert zich aan de rand van de historische stadskern tijdens deze periode. Ten noorden situeren zich de Broeltorens: twee imposante torens, gelegen ten noordoosten van de stad die oorspronkelijk deel uitmaakten van de middeleeuwse vestingwerken, uitgebouwd vanaf 1353. De twee torens worden met elkaar verbonden door de Broelbrug of Hoge Brug. De huidige versie werd wederopgebouwd na de Tweede Wereldoorlog.

Het projectgebied lijkt overeen te stemmen met de ligging van de Kanunnikpoort. Ze werd opgericht in het kader van het oostelijke complex van de Franse voorburcht. De poort zal later ook gaan deel uitmaken van de stadsomwalling aangelegd in het midden van de 14de eeuw. De noordoostelijke hoektoren van de Kanunnikpoort, die deel is van de omwalling en aangebouwd in 1489, situeert zich ongeveer centraal in het projectgebied.

Figuur 27: Projectgebied aangeduid op de kaart van Le Poivre.

Tijdens de tweede helft van de 15de eeuw werd de toenmalige versterking voorzien van 6 bolwerken vóór de stadspoorten. De volledige bastionering werd in 1646-48 door de Fransen opgetrokken. Daarbij werd ook het westelijke en zuidelijke deel van de stad aangepakt. De Franse citadel haakte tijdelijk (1647-1684) in op de oostflank van Overbeke. Ze had een vijfzijdige (pentagonaal) vorm en was voorzien van een driedubbele versterking. De citadel zelf is gebouwd in 1646-1648 en werd ook door de Fransen vernietigd bij hun aftocht in 1684. Hetzelfde lot was de stadspoorten, -torens en het kasteel beschoren. De versterkingen werden bij de terugkeer van de Fransen opnieuw deels opgetrokken (Vauban) tussen 1692-1697. Er werd ook een *reduit* uitgebouwd in de oostelijke courtine tegenaan de Leie. In de loop van de 18de eeuw ging de wederopbouw verder en werden ook allerlei buitenwerken aangelegd.

In 1782 werden de versterkingen afgeschaft en verkocht. Aangezien Kortrijk geen deel uitmaakte van de Wellingtonlinie, werd de vestiging tijdens de Hollandse periode niet gemoderniseerd.

Het projectgebied maakt ook deel uit van een beschermd stadsgezicht, namelijk "Groeningestraat met begijnhofpark en Begijnhofstraat". Het "Instituut ten Broele" (Groeningestraat 1) maakt hier deel van uit en omvat het klooster van H. Vincentius à Paulo. De bijhorende kapel is geen deel van het projectgebied.

Figuur 28: Projectgebied aangeduid op de kaart van Deventer.

Ter hoogte van de eerder vermelde motte, onmiddellijk ten oosten van het projectgebied, waarop zich tijdens de 15de-16de eeuw een huis bevond en in eigendom was van de heren van Vichte, ontving de abdis van het Cisterciënzerklooster van Wevelgem in 1584 de amortisatie. Vanaf dan staat het gebouw bekend als de refuge van Wevelgem. Het betreft een tweebeukig gebouw met traptoren op de plaats die in de archivalia vermelde als 'de mote'. Mogelijk dient op de locatie van de refuge de donjon te worden gesitueerd, gerelateerd aan de motte.

In 1572, bij de start van de Tachtigjarige oorlog, zagen de Cisterciënzerinnen van de Guldenbergabdij van Wevelgem zich genoodzaakt om een veilig onderkomen te zoeken in de stad Kortrijk. Ze vonden tijdelijke beschutting in het begijnhof. Eénmaal zij terug in hun abdij konden trekken, werd uitgekeken naar een vaste refuge, waar de zusters in geval van nood hun intrek konden nemen. In 1576 kochten ze daartoe enkele huisjes op de hoek van de huidige Guido Gezellestraat richting Broeltorens. In 1578 werd het klooster in Wevelgem

vernield en zolang de Calvenisten ook de stad Kortrijk in handen hadden, konden zij hun refuge niet betrekken. Eens de opstandelingen verdwenen waren, kwamen de zuster weer samen maar de refuge bleek al snel te klein voor de kloostergemeenschap die een 25-tal leden telde. Toen het Onze-Lieve-Vrouwkapittel in 1582 enkele huizen te koop aanbood in de Kanunnikenstraat (de huidige Groeningestraat), kocht de abdis van de abdij twee aanpalende huizen die voorheen eigendom waren van kanunnik Jan de Jonckheere.

In 1591 lieten de zusters een gebouw tot kapel ombouwen en in 1605 slaagde de abdis erin het erf uit te breiden met een blekerij die grensde aan de Leie en aan de refuge. Pas in 1613 konden de kloosterlingen terugkeren naar hun abdij te Wevelgem. Dit betekende echter niet dat de woelige tijden voorbij waren. De zusters zouden tijdens de komende decennia nog verschillende malen schuilen in de refuge te Kortrijk. Na de verovering van Kortrijk door de coalitie van Engelsen, Oostenrijkers en Staatsen op de Fransen (Lodewijk XIV) werd de refuge van Wevelgem in 1706 opgeëist: "pour faire une forteresse et un arsenal".

Het schilderij 'Stad en Schependom' (1627-1631) toont links den Doel aan, het huis van de kanunniken op het perceel dat grenst aan de Guido Gezellestraat (nr. 14). Rechts situeert zich de motten en refuge van Wevelgem (nr. 38) (zie Figuur 29). Tussen beide is de aftakking van de Leie naar de Nedervijver te zien evenals de stadsmuur met de Kanunnikpoort.

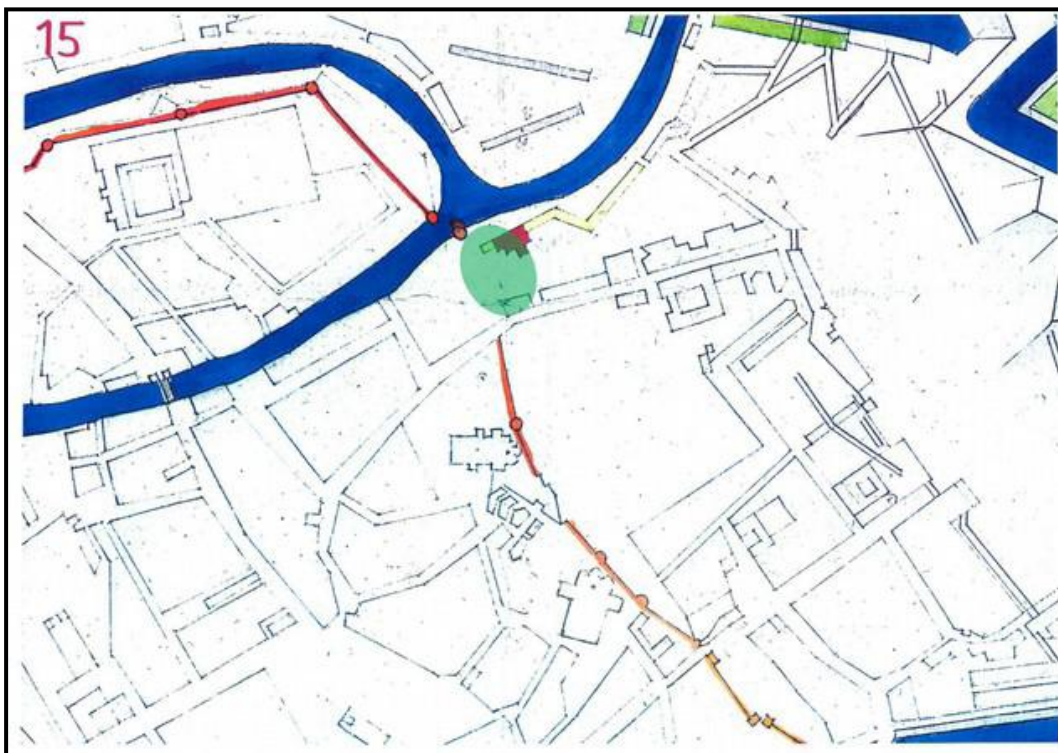
Figuur 29: Schilderij "Stad en Schependom" uit 1627-1631.

Uit de 17de eeuw bleef er heel wat kaartmateriaal en andere iconografische bronnen bewaard dat ons een verder inzicht kan bieden in de historie van het projectgebied. Eerder

werd reeds het schilderij “Stad en Schependom” besproken uit de periode 1627 – 1631. Uit deze eeuw zijn ons ook de kaarten van Sanderus (1641-1644) en het schilderij van P. Snaeyens (ca. 1650) overgeleverd. De kaart van A. Sanderus toont eveneens de verschillende elementen die op het eerder besproken schilderij uit 1627-1631 zichtbaar waren (Figuur 31). Hierop is het kanunnikenhuis te zien met een deel van de Kanunnikpoort binnen de contouren van het projectgebied. Onmiddellijk rechts volgen de stadsmuur, Leieaftakking en motte met refuge.

Het schilderij van Snaeyens, dat het beleg van Kortrijk weergeeft, laat toe het projectgebied in vrij groot detail te bestuderen (Figuur 32). Rechts is de refuge te zien met op de achtergrond de stadsmuur, -gracht en -poort voorzien van toren in 1489.

Eveneens tijdens de 17de eeuw, meer specifiek in 1683, werd een plattegrond gemaakt van Kortrijk door de legerstaf van Vauban (Figuur 30). Op de plattegrond werden veldversterkingen aangegeven (geel) die door Vauban waren aangebracht. Hoe deze waren opgebouwd, is niet geheel duidelijk. Mogelijk gaat het om gracht, aarden wallen of metselwerk.

Figuur 30: Kortrijk in 1683. Franse plattegrond uit legerstaf Vauban. In oranje is de stadsmuur aangegeven, in rood de refuge van Wevelgem en in geel veldversterkingen aangebracht door Vauban (uit: Despriet 2014, plan 15)

Een reconstructie van Kortrijk aan het einde van de 17de eeuw toont de refuge ingesloten door een dergelijke veldversterking tussen de Broeltoren en het Fort. Het projectgebied lijkt hier geen deel van uit te maken en situeert zich onmiddellijk ten westen. Opvallend is dat de brede aftakking van de Leie naar de Nedervijver hier tot smalle gracht lijkt te zijn herleid. Dit type aan waterloop werd als ‘zypte’ benoemd.

Gedurende de 18de eeuw vonden verschillende bouwwerken plaats ter hoogte van de refuge. Onder meer de grote poort en aanpalende huizen werden vernieuwd (1710-1714) en later ook de blekerij en enkele andere woningen (1726).

Figuur 31: Projectgebied aangeduid op de kaart van Sanderus.

Figuur 32: Beeld van de Kanunnikpoort op het schilderij van Snaeyens.

De Ferrariskaart (1771-1778) duidt het projectgebied als sterk bebouwd aan maar geeft geen verdere aanduiding van haar functie (Figuur 35).

In 1796 volgde het opheffingsdecreet van de Franse Republiek wat het einde betekende voor de Guldenbergabdij. Het huis te Kortrijk werd als Nationaal Domein verkocht en kwam opeenvolgend in verschillende handen terecht. In 1824 kwam het in bezit van F. Vercruysse en zij stelde de gebouwen ter beschikking van de School van Bermhertigheyd. De gemeenschap kreeg in 1833 erkenning als geestelijke orde van de H. Vincentius à Paulo. Na de dood van Félicité Vercruysse werden de gebouwen van de voormalige refuge, volgens haar testament, overgedragen op het Weldadigheidsbureau (1833). Hier gold de voorwaarde dat de zusters het eeuwige gebruik van de gebouwen en de grond zouden hebben. Een zicht op de Broeltorens en een deel van de refuge wordt gevisualiseerd in de tekening van Depelchin (ca. 1800). Het gaat meer specifiek om de ronde traptoren aan van Den Doel van de kanunniken en de toren van de refuge van Wevelgem.

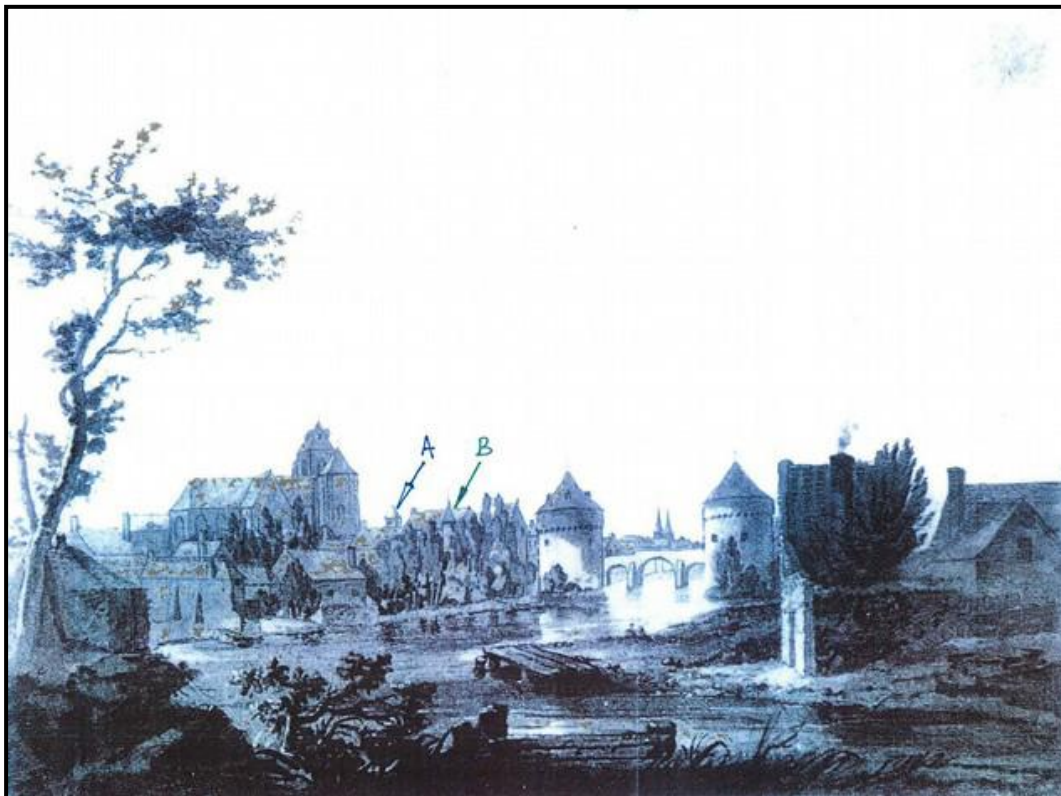
Vanaf de jaren dertig van de 19de eeuw, rond de erkenningsperiode van de gemeenschap, vonden heel wat bouwactiviteiten plaats en werden verschillende uitbreidingen aan het klooster toegevoegd. Tussen 1837 en 1839 werd een kapel opgericht. Dit gebouw wordt weergegeven op het schilderij van J.B. Daveloose (1847). Een gedetailleerde weergave van het projectgebied werd op kaart gesteld naar aanleiding van de aanvraag door A. Benoit voor een gasinstallatie op een naburig perceel in 1863 (Figuur 33). Ook het projectgebied wordt duidelijk in beeld gebracht.

Figuur 33: Kaart van A. Benoit ter hoogte van het projectgebied.

In 1850 ging de gemeenschap over tot de aankoop van brouwerij “de Krone”, uitgebaat door de heer Vandemaele – Valcke. De eerstesteenlegging van een nieuw schoolgebouw op de gronden van de voormalige brouwerij volgde acht jaar later. In 1874 werd op de binnenplaats van het klooster een gebouw opgetrokken en in 1878 koopt de gemeenschap het naastgelegen pand. Dit laatste zou tot 1966 worden betrokken door de directeur-priester van het klooster, het gaat specifiek om huisnummer 3. Tijdens de schoolstrijd (1879-1884) werd de kapel ingericht als schoolgebouw en het gebouw uit 1874 afgebroken. De gebouwen komen dan ook terecht in de handen van het stadsbestuur.

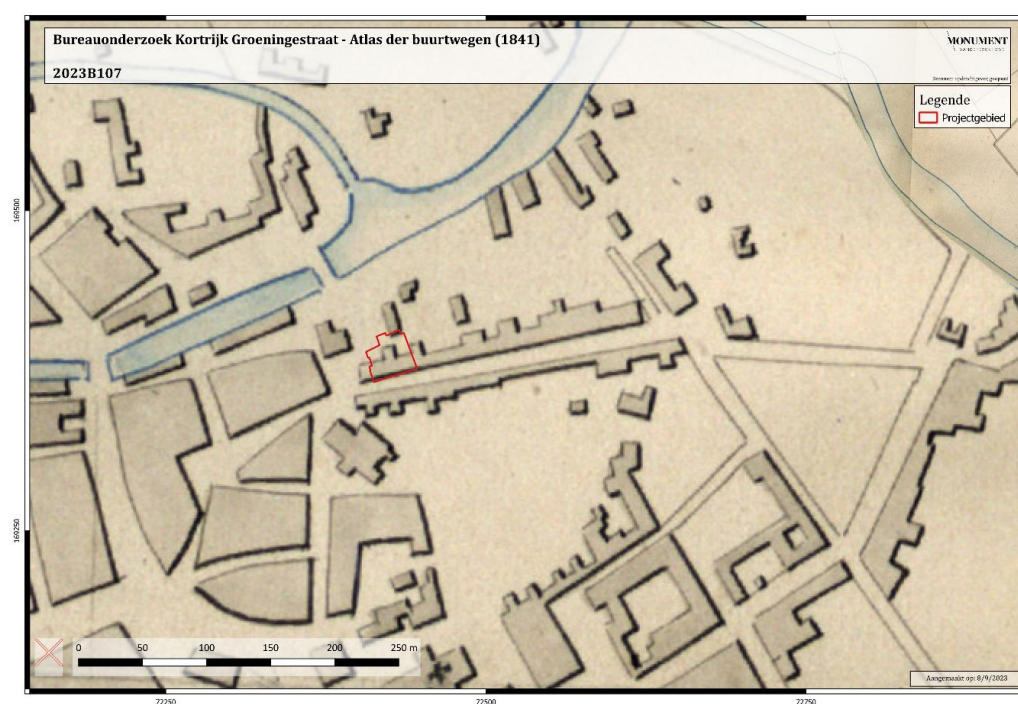
Tussen 1887-1889 werd het klooster aangekocht door Graaf de Thibault de Boesinghe die het opnieuw ter beschikking stelde van de zusters Paulinen. Bij hun terugkeer wenste de abdis de kapel in haar oorspronkelijke staat te herstellen. Uiteindelijk zou het een nieuwe neobarokke kapel worden die uitgaat op de Groeningestraat. In 1896 wordt tegen de speelplaats een nieuwe vleugel opgericht waarin een ‘onbetalende’ kleuterschool een onderkomen vond. Een beeld aan het einde van de 19de eeuw geeft de refuge van Wevelgem weer alsook de kapel.

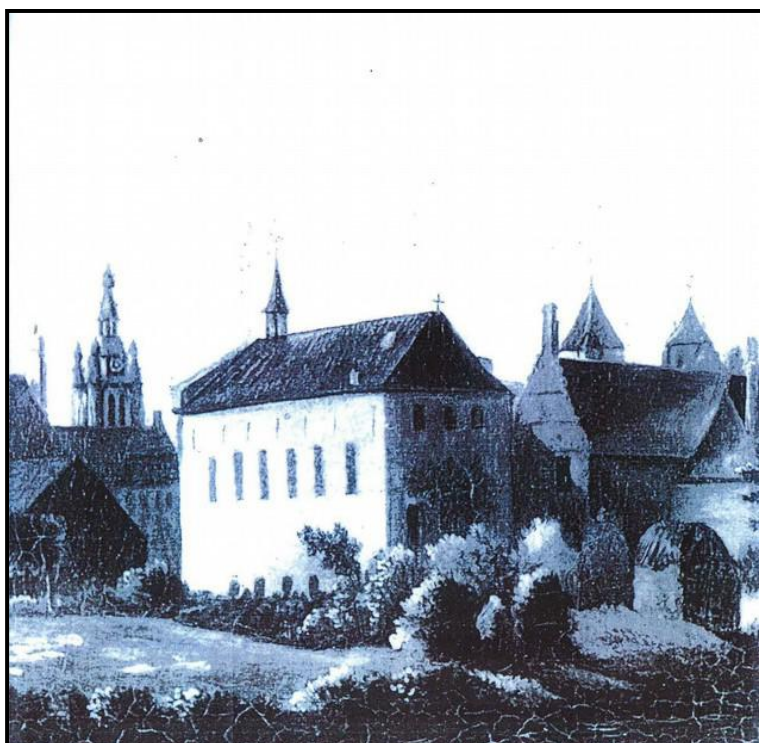
Figuur 34: Beeld van Kortrijk in de 18de eeuw.

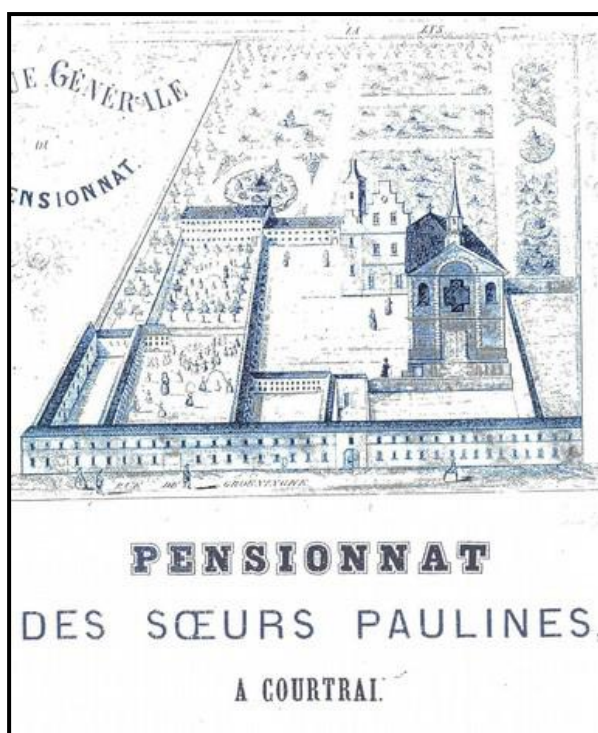
Figuur 35: Projectgebied aangeduid op de kaart van Ferraris.

Figuur 36: Projectgebied aangeduid op de Atlas der buurtwegen.

Figuur 37: Zicht op het projectgebied in de 19de eeuw.

Figuur 38: Pensionaat van de zusters van Paulines.

De stadsmuur die zich, zoals bovenstaand kaartmateriaal reeds illustreerde, ter hoogte van het projectgebied situeerde, werd in 1864 afgeschaft. De grond waarop haar infrastructuur betrekking had werd verkaveld, de muur gesloopt – daar waar ze nog niet in puin was

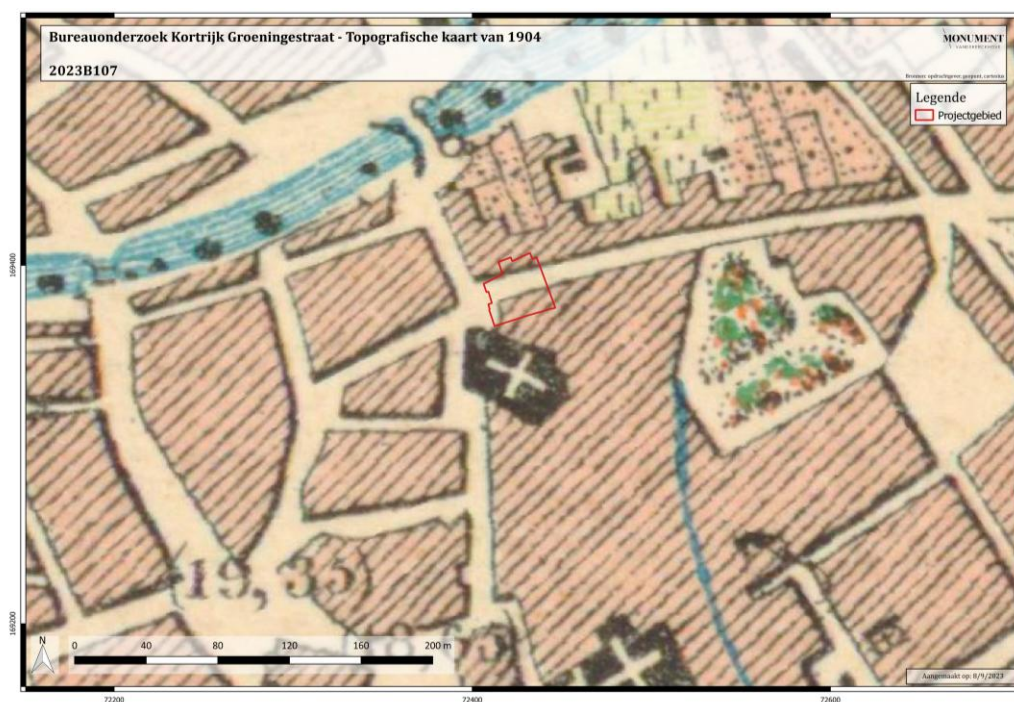
vervallen. Aan het begin van de 19de eeuw werden de restanten van de oostelijke stadsgracht ingekokerd. Dit kanaaltje bleef tot 2006 in gebruik.

Figuur 39: Projectgebied aangeduid op de kaart van Vandermaelen.

Figuur 40Figuur 32: Projectgebied aangeduid op de topografische kaart uit 1879.

Figuur 41: Projectgebied aangeduid op de topografische kaart uit 1904.

Figuur 42: Projectgebied aangeduid op de topografische kaart uit 1939.

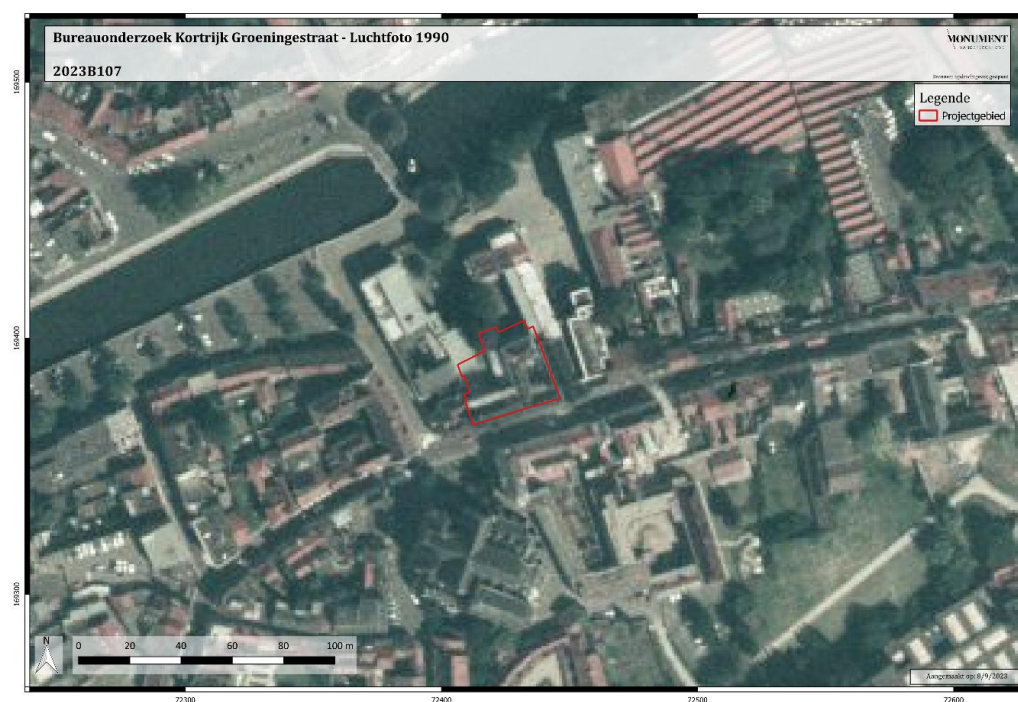
Figuur 43: Projectgebied aangeduid op de topografische kaart uit 1969.

Gedurende de 20ste eeuw bleven de bouwwerken zich verderzetten op en rond het projectgebied. In 1950 gaat het klooster over tot de aankoop van een aanpalend 18de eeuws pand, genaamd huis Chomé, als plaats voor de zusters. De topografische kaart van Vandermaelen en de topografische kaarten uit 1873, 1904, 1939 en 1969 tonen dan ook telkens een bebouwd gebied waarvan de vorm ongewijzigd lijkt.

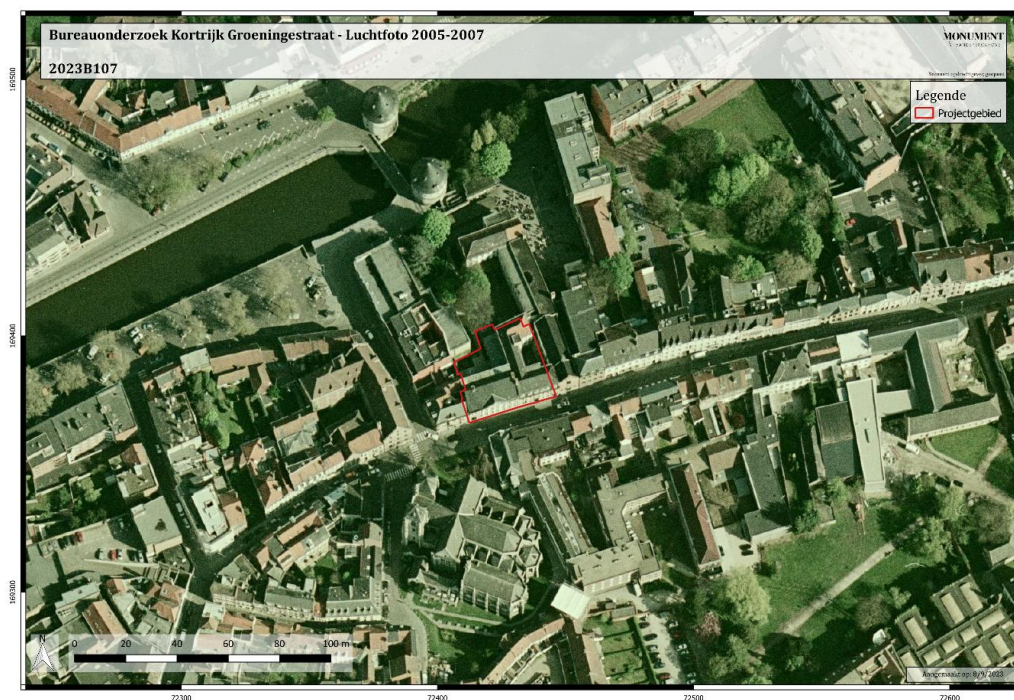
Tijdens een bombardement in 1918 liep het schoolgebouw schade op dat vervolgens tijdens het vroege Interbellum (1919) werd hersteld. Van deze werken maakte men meteen gebruik om een bijkomend verdiept op te richten. In 1928 werd op de hoek met de Guide Gezellestraat een nieuw pand opgetrokken. Enkele jaren later, tussen 1937 en 1938, werd de voormalige refuge van Wevelgem en traptoren gesloopt. Pas in 1947 zijn de zusters in staat om de voorgevel ter hoogte van de Groeningestraat te laten herstellen. Van 1978 tot 1980 worden een nieuwe turnzaal en klaslokalen opgericht op de locatie van de directeur-priesterwoning.

Figuur 44: Projectgebied aangeduid op de luchtfoto uit 1971.

Figuur 45: Projectgebied aangeduid op de luchtfoto uit 1990.

Figuur 46: Projectgebied aangeduid op de luchtfoto uit 2005-2007.

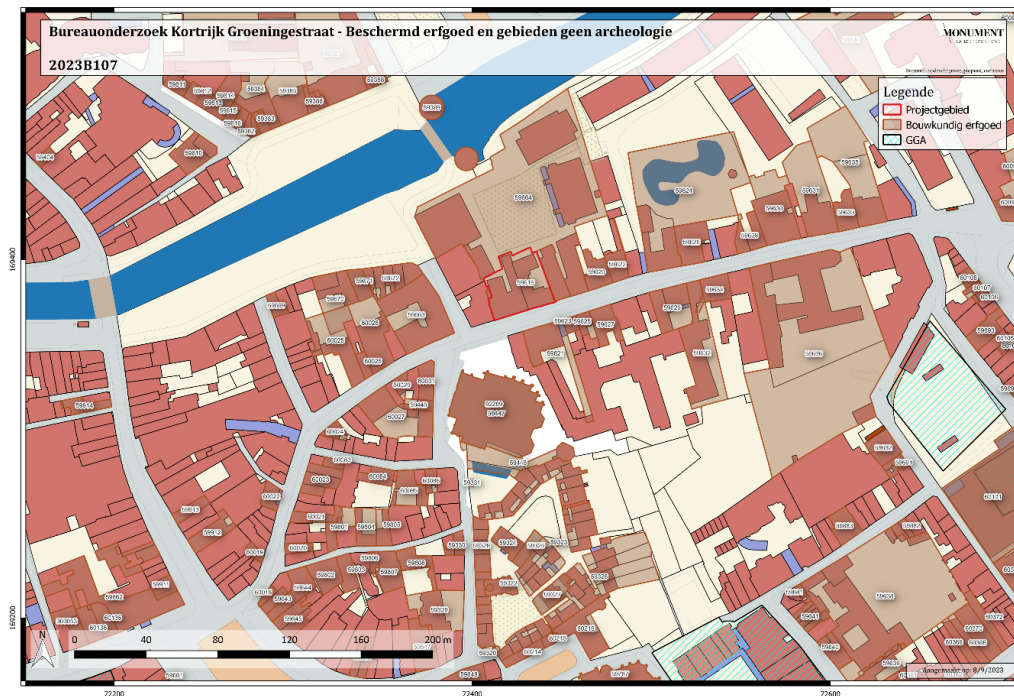

Figuur 47: Projectgebied aangeduid op de luchtfoto uit 2015.

Luchtfoto's van 1971 (Figuur 44), 1990 (Figuur 45), 2005-2007 (Figuur 46) en 2015 (Figuur 47) tonen dat er weinig veranderd is binnen het projectgebied. Enkel een afdak op de westelijke binnenkoer wordt verwijderd tussen 2007 en 2015.

- **Archeologisch kader**

Het projectgebied situeert zich in het hart van Kortrijk en maakt bijgevolg deel uit van de vastgestelde archeologische zone **'Historische stadskern van Kortrijk'**¹³.

Figuur 48: Projectgebied aangeduid op de kaart met bouwkundig erfgoed en gebieden geen archeologie.

Anderzijds situeren zich verschillende elementen aan vastgesteld bouwkundig erfgoed binnen de contouren van het projectgebied. Het gaat hierbij om het **'Instituut ten Broele met klooster Heilige Vincentius à Paulo en kapel'**¹⁴ evenals het **'schoolgebouw Ten Broele Instituut'**¹⁵. (zie historische beschrijving van het projectgebied)

Binnen de contouren van het projectgebied situeren zich ook bouwkundige elementen (wetenschappelijke inventaris). Namelijk een gebouwencomplex **'herenhuis, brouwerswoning en kapel'**¹⁶ enerzijds (zie historische beschrijving van het projectgebied), anderzijds de **'omgeving van het Sint-Elisabethbegijnhof'**¹⁷. Hier bevindt het projectgebied zich in het noordelijke deel van deze zone. De begrenzing wordt ook gevormd door de contouren van de bebouwing langsheen de Groeningestraat. De bebouwing langsheen de Groeningestraat en het Begijnhofpark omgeven het Begijnhof langsheen de oostzijde.

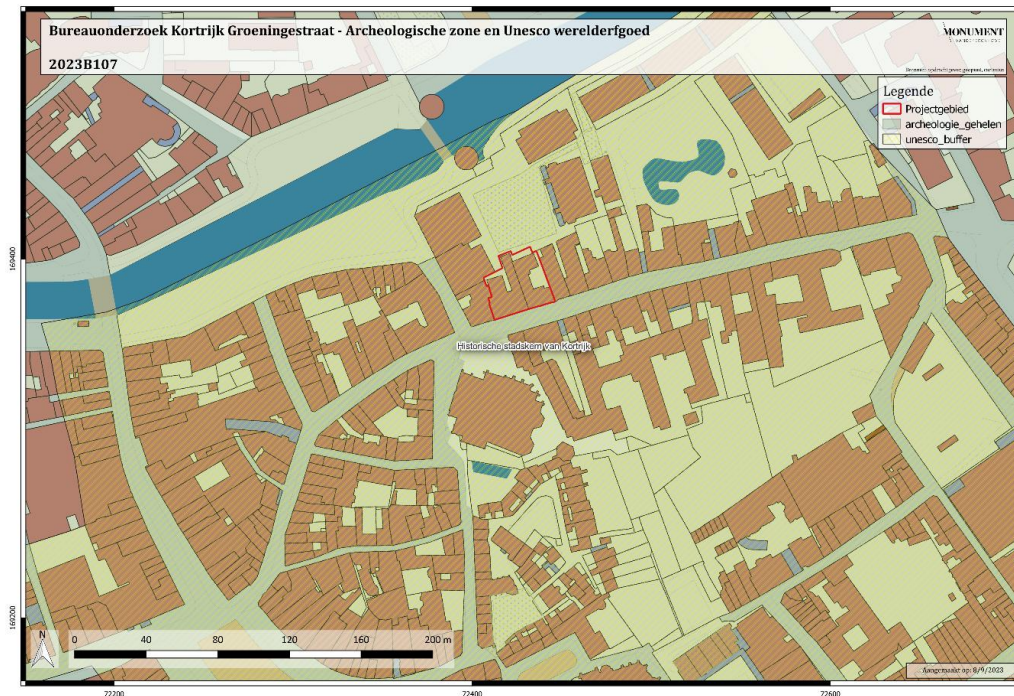
¹³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11899>

¹⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/22519>

¹⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/34875>

¹⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/59619>

¹⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/301831>

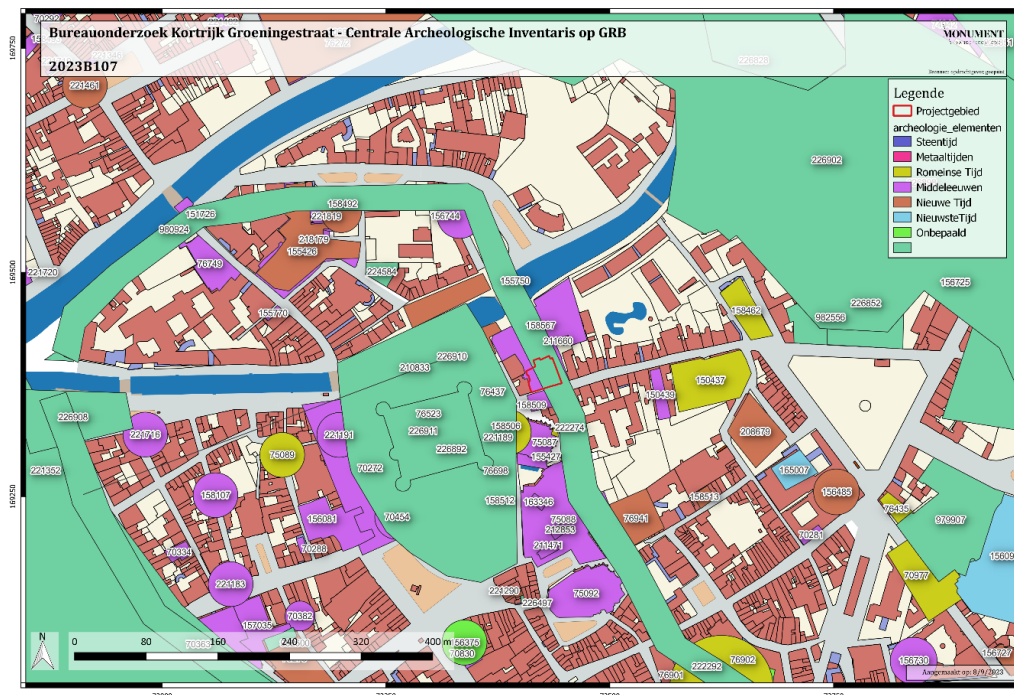
Figuur 49: Projectgebied aangeduid op de kaart met archeologische zones en met Unesco werelderfgoed.

Daarenboven maakt het projectgebied ook deel uit van de buffer afgetekend rondom de '**Belforttoren buffer**'¹⁸, UNESCO werelderfgoed. Het terrein situeert zich in het noordelijke deel van deze bufferzone, dat eindigt ter hoogte van de Leieboord. De eigenlijke Belforttoren situeert zich ter hoogte van de Grote Markt en betreft een onderdeel van een kleine of oude halle dat aan het eind van de 14de eeuw werd heropgebouwd. De halle bestond uit twee elementen: enerzijds het belfort zelf, anderzijds de lakenhalle. Haar huidige uitzicht werd bepaald tijdens de heropbouw van het bovendeel in 1520.

Het projectgebied maakt dus deel uit van verschillende vastgestelde en wetenschappelijke inventarissen evenals van UNESCO Werelderfgoed. Deze elementen bezitten een erfgoedwaarde die nog bewaard zijn gebleven. Aan vastgestelde inventarissen zijn rechtsgevolgen verbonden.

- **CAI:**

¹⁸ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/15019>

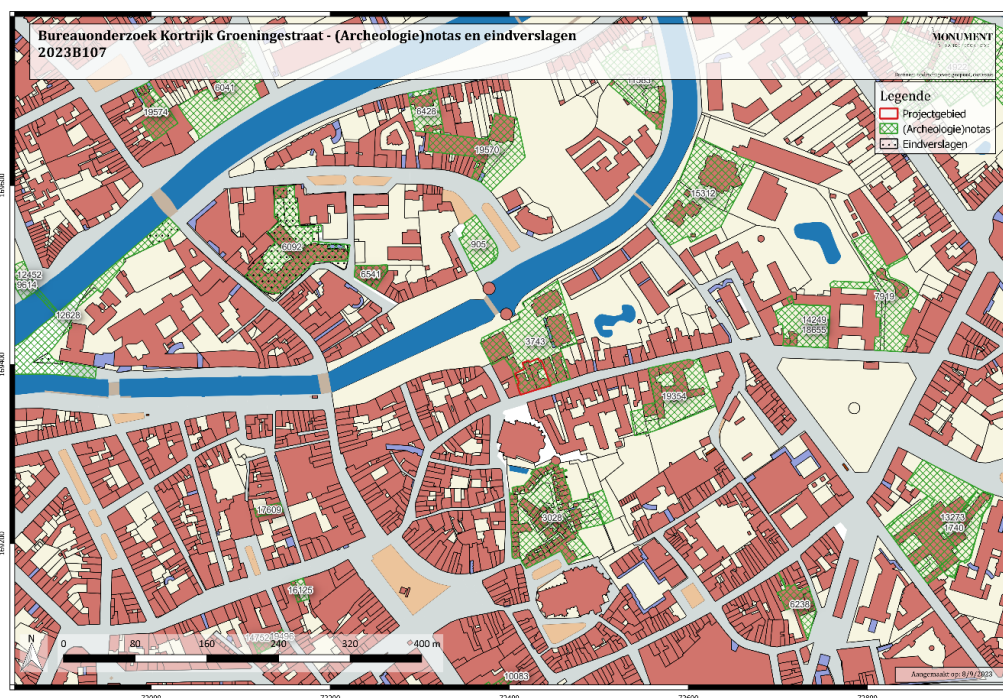

Figuur 50: Projectgebied aangeduid op de Centraal Archeologische Inventaris.

CAI ID	Periode	Beschrijving
226910	Late middeleeuwen	Stadsomwalling
155750	Late middeleeuwen	Broeltorens. Deel van de stadsomwalling
158509	Late middeleeuwen	Laatmiddeleeuwse stadspoort: Kanunnikpoort
150439	Romeinse tijd	Losse vondst: aardewerk, natuursteen, glas, metaal
	Late middeleeuwen	Zandwinningskuilen en aardewerk
	16 ^e eeuw	Bakstenen kelder van de Groeningeabdij
	19 ^e eeuw	Bakstenen waterput
150437	Romeinse tijd	Waterput, afval/beerputten en aardewerk
	Late middeleeuwen	Zandwinningskuilen
	16 ^e eeuw	2 mestputten, abdijkerk, abdij
155703	Late middeleeuwen	Ter hoogte van de OLV-sstraat zou de zuidelijke burchtgracht van de stadsomwalling aangesneden zijn. In de vulling zat 15 ^e eeuws aardewerk. Daarnaast trof men hier de oostelijke stadspoort en vergraven Romeinse vondsten.
76523	Romeinse tijd	In vulling: dakpannen, vloerbeton en mortelresten
	Late middeleeuwen	Verdedigingsgracht tussen de stad en de Koninklijke burcht. In de 15 ^e eeuw werd de gracht genivelleerd en op de plaats daarvan kwamen woningen met bakstenen funderingen. Fundamenten van twee torens. Aardewerk en afval.
70727	Late middeleeuwen	Oudste gevangenis van Kortrijk dateert uit de 14 ^e eeuw.
76437	Romeinse tijd	Losse vondst: aardewerk
210833	17 ^e eeuw	Muurwerk en kelder met tongewelf
	19 ^e eeuw	Restanten van magazijnen. Aandammingslagen van baksteenpuin.

211660	Late middeleeuwen	Fundering van 14 ^e eeuwse stadsmuur in baksteen met ernaast een greppel.
	16 ^e eeuw	Motte met 15 ^e -16 ^e eeuws huis van de heren van Vichte en refuge van Wevelgem. 2 grote bouwfasen.
158567	Late middeleeuwen	Onderdeel van de stadsmuur (1353-1454).
221189	Laat Romeinse tijd	Ter hoogte van Deken Zegerplein. Losse vondst: aardewerk
	Middeleeuwen	Losse vondst: aardewerk, glas, metaal, bot
75087	Laat-Romeinse tijd	Ter hoogte van OLV-kerk. Aan de noordzijde van de kerk trof men twee afvalkuilen aan met vergraven bodem. Romeins badgebouw onder de kapel. Munten, aardewerk, bouwmaterialen
	Volle middeleeuwen	Een opgraving in de kooromgang en de zijbeuken bracht twee laat-romaanse zijabdissen aan het licht.
	Late middeleeuwen	Aan de noordzijde van de kerk (onder het koor, kruisbeuk en schip) was een grafveld gelegen voor het OLV-kapittel en de administratie van het grafelijk domein en kasselrij. 121 graven. Tegen de noordzijde van de kerk, tegen de resten van een Romeins badhuis, werd een grote afvalput aangetroffen met een vulling (post)middeleeuws materiaal. Watercisterne (ca. 1250) Noordelijke steunbeer van kruisbeuk (ca. 1250) – OLV-kapel 13 ^e eeuws koorpartij Afvalputten met aardewerk, tegels en brons
	16 ^e eeuw	Aan de noordzijde van de kerk werden resten van een bakstenen gebouw aangetroffen.
76698	Romeinse tijd	Ter hoogte van Deken Zegerplein. Losse vondst: bouw materiaal en aardewerk
	Late middeleeuwen	Muurrest burcht of gebouw binnen omheining van het kasteel. Aardewerk Beerput met aardewerk
158512	Late middeleeuwen	Langs de Kapittelstraat. Latijnse kapittelschool.
	17 ^e eeuw	Pijp, aardewerk, glas, steengoed, bouwmaterialen, ...
75088	Laat-Romeinse tijd	Verplaatst Romeins materiaal in de moestuin: aardewerk
	Volle middeleeuwen	Losse vondst: aardewerk
	Late middeleeuwen	Begijnhof. In de moestuin: aardewerk, munten en tal van objecten. Resten van de Sint-Annazaal. Deze werd o.a. gebruikt als lijnwaadhandel, soldatenhospitaal, stromagazijn en meisjesschool. Resten Groothuis (1560) Resten gracht 14 ^e eeuwse vestingstoren Beerputten, waterputten, haarden, aardewerk, vloeren 13 ^e eeuws bakstenen huis dat in de 14 ^e eeuw afbrandde, met muntschat onder brandlaag. Sint-Mattheuskapel Resten stadsmuur met errond een wal 3 torens van de stadsverdediging
	16 ^e eeuw	Losse vondst: aardewerk
	17 ^e eeuw	6 vervallen huizen
	Nieuwe tijd	grafstenen

70454	Late middeleeuwen	Vondstenconcentratie bouwmetaal
76941	Laat-Romeinse tijd	Opgraving in Begijnhofpark. Losse vondst: aardewerk en bouwmetaal
	16 ^e -18 ^e eeuw	Resten Abdij van Groeninge
156081	Late middeleeuwen	Stadhuis
75089	Romeinse tijd	Resten zuilenmonument, aardewerk, bouwmetaal, slijpsteen, metaal, dierlijk bot
	Vroege middeleeuwen	Losse vondst: aardewerk
	Late middeleeuwen	Afval/beerput, waterputten, aardewerk, metaal, bouwmetaal
	16 ^e eeuw	Vondstenconcentratie: munten en loden zegels

Figuur 51: Projectgebied aangeduid op de kaart met (archeologie)nota's en eindverslagen.

○ **Kortrijk Broelkant (ID 3743)**¹⁹

Naar aanleiding van de geplande woonprojecten werd in 2016 een archeologienota opgemaakt door Monument Vandekerckhove nv. Tijdens een archeologische prospectie in 2015 werden resten van de 14^e eeuwse stadsverdediging aangesneden. Er is dus een archeologische site aanwezig, waardoor verder archeologisch onderzoek geadviseerd werd. De opgraving werd uitgevoerd door Monument Vandekerckhove en het eindrapport is momenteel in opmaak. Wel kan op basis van het archeologierapport²⁰ enig inzicht worden

¹⁹ BARTHOLOMIEUX B., MARECHAL SADI, 2015

²⁰ ARNOUITS M., VINCENT R., 2020. Archeologische opgraving Kortrijk Broelkant (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten conceptversie, Monument Vandekerckhove, Ingelmunster.

gegeven in de aanwezige site. Het eigenlijke projectgebied dat in deze archeologienota wordt bestudeerd, maakte geen deel uit van dit archeologisch plangebied en werd bijgevolg niet onderzocht.

Op basis van eerdere studies werd een verwachting uitgeschreven voor het aantreffen van de natuurlijke monding van de oude Leiearm. Ten oosten van de monding zou er zich volgens de overlevering een 10de eeuwse motte hebben bevonden dat later moest plaatsmaken voor de Refuge van Wevelgem. De refuge zou lange tijd het beeld gedomineerd hebben en pas in de jaren 30 van vorige eeuw zijn afgebroken. Naast de sporen van de refuge en daaronder mogelijk de restanten van de motte werd ook een verwachting naar voor geschoven voor het aantreffen van sporen en resten behorend tot de stadversterkingen die tussen 1354 en 1454 werden opgetrokken.

Tijdens de eerste onderzoeksfase (proefsleuvenonderzoek) werd reeds een stratigrafische sequentie opgesteld waarbij de volgende niveaus werden onderscheiden:

1ste archeologisch niveau: ten oosten van de stadsmuur werden de funderingen van de refuge op + 12,75 m TAW vastgesteld. Ten westen van de stadsmuur werd het eerste niveau van de stadsmuur met wallichaam opgemeten op +12,55 m TAW.

2de archeologisch niveau: refuge op +11,98 m TAW

3de archeologisch niveau: bovenzijde deming vestgracht op +11,95 m TAW.

Echter kon bij de opstartvergadering in functie van de geadviseerde archeologische opgraving worden vastgesteld dat het volledig terrein reeds tot ca. +11,50 m TAW - +11,10 m TAW was afgegraven. Een groot deel van de eerder opgetekende sequentie was bijgevolg vernietigd.

Het archeologisch onderzoek verliep gefaseerd en hing samen met het verloop van de bouwwerken:

Fase 1: archeologisch onderzoek tot op ankerniveau.

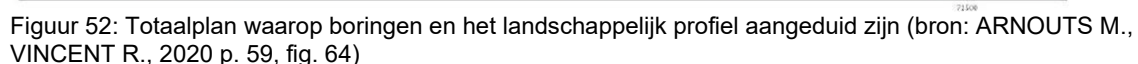
Fase 2: archeologisch onderzoek na het aanspannen van de verstevigingen op de soilmixwand.

Fase 3: archeologisch onderzoek ter hoogte van de werfinrit dat in één moment kon worden onderzocht.

Het te onderzoeken oppervlak werd opgedeeld in drie werkzones: ten noordoosten van de stadsmuur (1), ten zuidwesten van de stadsmuur (2) en ter hoogte van de inrit (3). Kort gesteld werden sporen en resten aangetroffen die verband houden met verschillende types aan infrastructuur verspreid over verschillende tijdsperiodes.

In totaal werd ter hoogte van zone 1 vijf vlakken onderscheiden, ter hoogte van zone 2 vier vlakken en ter hoogte van zone werfinrit werd een registratie uitgevoerd op het niveau van vlak 3 en 4.

Het stromingspatroon parallel met de Leie werden in de profielen geïnterpreteerd als de oude Leieoever. Het dwarse stromingspatroon vertaalt zich in drie armen die later door de mensen werden geherprofileerd en/of herbruikt als gracht (gracht S165, stadsgracht S400 en gracht S600 in het noordoosten).

Tijdens het onderzoek werden de restanten van de stadsmuur waarop bouwsporen van het 19de eeuwse muurwerk aanwezig waren, opgetekend. De funderingspalen van de spaarbogen waren op de varven gebouwd, gezien dit het eerste stabiele pakket was waarop men funderingen kon aanzetten. Sporen van het wallichaam werden niet aangetroffen. Ook de

stadsgracht werd aangesneden maar een poging om aan de hand van boringen het profiel aan te vullen, lukt niet gezien de hoge graad aan puin in de ondergrond. Er werd een houten beschoeiing aangetroffen (+ 9,40 m TAW) maar het herkennen van haar periode van aanleg bleek moeilijk gezien de geringe geplande verstoringsdiepte. Dendrochronologisch onderzoek zal meer inzicht bieden. Een interessante vondst ten zuidwesten van de stadsmuur, in de oude Leie, was een werpsteen omgeven door een inslagkrater van puin. Petrografische analyse duidde op een herkomst rond Valenciennes. Echter kon nog geen specifieke belegering of periode aan de vondst gekoppeld worden.

Figuur 53: Profiel 10: fundering van de stadsmuur gebouwd op stabiele varven (bron: ARNOUITS M., VINCENT R., 2020 p. 66, fig. 71)

Het onderzoek bracht daarnaast ook sporen en resten aan het licht behorend tot de Refuge van Wevelgem, zoals ook in de verwachting werd vooropgesteld, en meer specifiek de eerder geringe verwachting voor 10de eeuwse motte die zich voor de komst van de Refuge op het projectgebied bevond. Het onderzoek lijkt in eerste instantie de lage verwachting te bevestigen. Anderzijds werden resten en sporen aangetroffen met betrekking tot de Refuge van Wevelgem. De aangetroffen funderingen zijn echter niet eenvoudig te dateren aangezien het niveau dat in het vooronderzoek bestudeerd werd, verdwenen is. Van het 15de-16de eeuwse huis van de heren van Vichte zijn geen directe sporen aangetroffen. Op basis van de baksteenformaten kan een datering tussen 15de en 17de eeuw worden naar voor geschoven.

Figuur 54: Z1 V4, dronebeeld muurresten Refuge (ARNOUTS M., VINCENT R., 2020 p.73, fig. 78)

Naast deze restanten van bebouwing werden ter hoogte van het Guido Gezellepad ook enkele elementen van bewoning opgemerkt. Maar gezien de diepe verstoringsgraad is het moeilijk om dit ook effectief te koppelen aan bewoning langsheen het pad. Het gaat om een muur mogelijks uit de 14de-15de eeuw die over een gracht werd heen gebouwd. Een bakstenen beerput werd bovenop de grachtvulling gebouwd. Anderzijds werd een organisch pakket met leerbewerkingsafval aangetroffen. Mogelijk gaat het om afval van een schoenlapper. Andere sporen van bewoning kwamen aan het licht in de vorm van een uitgeholde boomstam die dienst deed als riolering en waaraan een loden buis werd gekoppeld. Overige aangetroffen muurresten en waterputten kunnen op basis van hun baksteenformaat voorlopig in de 15de-17de eeuw gedateerd worden.

Uit de 19de en 20ste eeuw zijn verschillende ophogingspakketten aangetroffen evenals muuresten die aan het klooster kunnen gekoppeld worden.

Anderzijds werden ook mogelijke resten van Franse veldversterkingen aangetroffen. Een reeks puinkuilen kunnen hiermee mogelijk in verband worden gesteld. Aan de hand van het materiaal kan een datering in de 17de-18de eeuw worden vooropgesteld.

Figuur 55: Z1 V1, puinkuilen S36-S37 (bron: ARNOOTS M., VINCENT R., 2020. P. 85, fig. 97)

Houten structuren kwamen ook aan het licht en dit ten noorden van de Refuge. Verschillende vondsten waaronder een boothaak en een ankersteen doen het vermoeden rijzen dat het om een aanmeerplaats gaat. Maar ook een interpretatie als vlaswasbekken kan op dit moment niet uitgesloten worden.

Figuur 56: Z1 V3, overzicht op de houten structuur (ARNOOTS M., VINCENT R., 2020. P. 86, fig. 98)

Het onderzoek leverde als laatste ook nog een Romeins tot vroegmiddeleeuwse organische structuur op. Het gaat waarschijnlijk om een poel met een vermoedelijk volledig houten frame opgebouwd uit een ontubbelde rij palen met daartussen telkens dwarsbalken.

Figuur 57: Z2, V3, coupe op S204 'poel' (bron: ARNOUTS M., VINCENT R., 2020. P. 87, Fig. 101)

○ **Kortrijk Hotel Broel (ID 905 1094 7339 10064)**²¹

In 2016 voerde Ruben Willaert bvba een bureaustudie naar het archeologisch potentieel van de site waar zich het Hotel Broel bevond. Het hotel zou gesloopt worden om plaats te maken voor een nieuwe meergezinswoning. Het onderzoek leverde een verwachting voor de Bourgondische stadsomwalling gebouwd tussen 1354 en 1454 waarbij specifiek volgende elementen in het verwachtingspatroon werden opgenomen: stadsgracht (eind 14de eeuw), stadmuur (1453/1454 – 1682) en Trompetterstoren (1451-19de eeuw). Meer recente verwachtingen betrof bewoning (gesloopt in 1926), kalkovens (18de eeuw) en Tayaerts Gat (= opening in de stadsmuur) (medio 17de eeuw). Verder onderzoek werd geadviseerd in de vorm van proefsleuven.

In 2019 voerde BAAC het verder onderzoek uit in de vorm van vier verschillende werkputten. Tijdens de uitvoering kwamen resten van de 14de-15de eeuwse stadsversterking aan het licht (wallichaam, stadsmuur en gracht). De wal was maximum 2,4m dik bewaard gebleven. De opvullingspakketten van de gracht leverden voornamelijk 17de-18de eeuws vondstmateriaal op. Na de opgave van de stadswal (1682) toonde het bodemarchief de lokale afgraving van de wal en het opwerpen van stabilisatielagen om de 17de eeuwse bewoning te construeren. Van de verwachte kalkoven werden geen sporen teruggevonden maar wel indirecte vondsten, namelijk het afval van een dergelijke oven, kwamen aan het licht.

²¹ DE GRUYSE J., THYS C., DE TOLLENAERE J., WILLAERT A., 2016.; JANSSENS N., 2019.

Overigens werden 19de en 20ste eeuwse muren en pakketten aangesneden die de bebouwing in het projectgebied tijdens deze periode aantonen.

Op basis van de resultaten werd verder onderzoek in de vorm van een opgraving geadviseerd over het gehele projectgebied (1572 m²). Er worden voornamelijk sporen verwacht van de laatmiddeleeuwse stadsversterking en vroegere sporen. Sporen van na de opgave van de stadsmuur kunnen worden aangetroffen. De opgraving werd door Monument Vandekerckhove uitgevoerd. Momenteel is het eindverslag in opmaak maar er kan al een eerste inzicht bekomen worden aan de hand van het archeologierapport²².

Hier werden onder alluviale sedimenten (fase 2) het oudste looppniveau (fase 1) aangetroffen. Een datering is nog niet voorhanden maar verder natuurwetenschappelijk onderzoek dient hier duiding te brengen. Echter wijzen vondsten van Romeins aardewerk in dit pakket op diens ouderdom. Een ophogingspakket bevond zich op dit mogelijk Romeins looppniveau dat veel grote macroresten omvatte. Ook hier dient verder onderzoek te worden afgewacht alvorens een datering toe te kennen.

Uit fase 3 wordt een datering tussen de 14de en de 16de eeuw afgeleid met als voornaamste menselijke activiteiten de uitgraving van de gracht, de bouw van de stadsmuur en de Trompetterstoren. De vijf aangetroffen funderingspeilers van de spaarbogen van de stadsmuur vertoonden geen uniforme opbouw. De zesde peiler was niet aanwezig en bleek volledig te zijn uitgegraven.

²² ARNOUTS M., 2020. Archeologische opgraving Kortrijk Broelhotel (prov. West-Vlaanderen), Archeologierapport, Monument Vandekerckhove, Ingelmunster.

Figuur 58: Zicht op houten onderbouw fundering Trompetterstoren (bron: ARNOUTS M., 2020. P. 21, fig. 22)

Fase 4, gedateerd aan het einde van de 17de eeuw, zag de opheffing van de verdedigingsstructuur ten voordele van bewoning waarbij de kelders van deze nieuwe woning zich in de funderingen van de stadsmuur nestelden. De funderingen werden hergebruikt als fundering voor de woningen.

Er werd een vijfde fase aangetroffen die kan vereenzelvigd worden met het gebruik van een vermoedelijke kalkoven, te herkennen aan afwisselende kalk- en puinlagen. Haar gebruik wordt in fase 6 opgeheven en uit diezelfde fase dateren muurresten in het oostelijk gedeelte van het terrein gedateerd in de 19de eeuw.

Figuur 59: Zicht op de fundering van de vermeende kalkoven (bron: ARNOUTS M., 2020. P. 46, fig. 48)

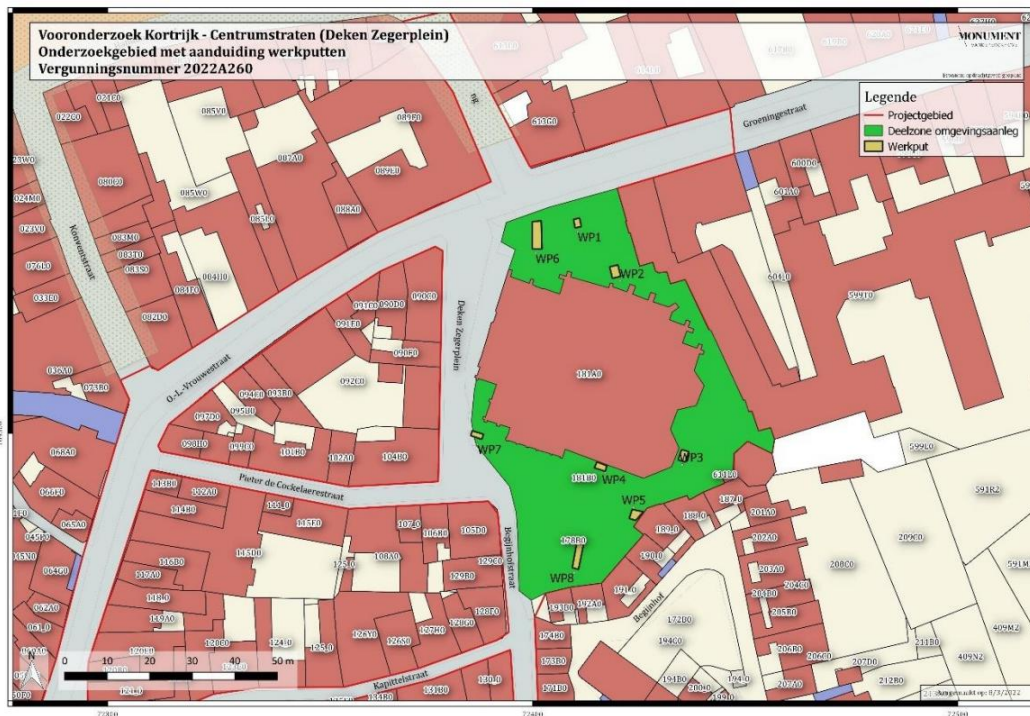
○ **Kortrijk Heraanleg Centrumstraten (ID 21143)**

Naar aanleiding van de geplande heraanleg van verschillende wegenissen, het vernieuwen van de rioleringen en omgevingsaanleg werd een archeologienota opgemaakt om het archeologisch kennispotentieel van de Begijnhofstraat, de Onze-Lieve-Vrouwestraat, de Pieter de Cockelaerestraat, het Deken Zegerplein, de Onze-Lieve-Vrouwekerk en haar omgeving in kaart te brengen. Hieruit bleek een hoge kans op het aantreffen van archeologische sporen en resten vanaf de Romeinse tijd (heirweg), de vroege middeleeuwen (*oppidum Cortracense*), een volmiddeleeuws grafveld rondom de Onze-Lieve-Vrouwekerk, verdedigingswerken daterend uit de late middeleeuwen (voorburcht, Kanunnikpoort, Franse dwangburcht, Bourgondisch kasteel), historische bebouwing uit de late middeleeuwen en recentere periodes.

Het advies in functie van deze geplande werken bestaan enerzijds uit proefsleuven en sonderingsputten, anderzijds uit archeologische opgravingen van gerichte locaties met een zeer specifieke verwachting. De uitvoering zou gefaseerd gebeuren: het Deken Zegerplein, de omgeving van de kerk, de Begijnhofstraat, de Groeningestraat, de Pieter de Cockelaerestraat, de Kapittelstraat (fase 1), de Onze-Lieve-Vrouwestraat (fase 3), fase 2 – de zone ten oosten van de kerk – zal met een aparte aanvraag worden vergund.

De sonderingsputten en proefsleuven hadden als doel om een gerichte inschatting te maken van de bodemopbouw en de te verwachten archeologische sporen binnen de zone van de omgevingsaanleg. Indien het vooronderzoek te kennen gaf dat het archeologische niveau zich

op een diepte hoger dan -50 cm – mv situeerde, diende de aanleg van de groenzone binnen de contouren van de weermuur ten noorden en ten oosten van de kerk ook meegenomen te worden in het vervolgtraject.

Figuur 60: Aanduiding van de uitgegraven proefputten en proefsleuven tijdens het onderzoek (bron: VANHOUTTE C., VINCENT R., 2022, p. 19.)

Een deel van het advies werd reeds uitgevoerd. Namelijk 5 werkputten en 3 sleuven werden op het terrein aangelegd en dit rondom de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Deze leverden in totaal 1 kuil, 29 archeologische lagen en 11 muren (of muurresten) op. Naast deze sporen werden ook menselijke botresten, fragmenten aardewerk, glas en metaal ingezameld.

Uit dit vooronderzoek bleek dat de weermuur van de Onze-Lieve-Vrouwekerk zich langsheen de Groeningestraat situeerde. Maar haar aanwezigheid ter hoogte van het Deken Zegerplein kon niet bevestigd worden. Wel was op deze locatie een uitbraakspoor waar te nemen met baksteenbrokken. Het is onduidelijk of dit spoor verband houdt met de desbetreffende weermuur.

De aanwezigheid van begravingen werd tijdens het onderzoek bevestigd op ongeveer -48 cm onder het maaiveld.

Ook sporen en resten van 19de eeuwse bebouwing kwamen aan het licht in de vorm van muurresten en een voer van een woning.

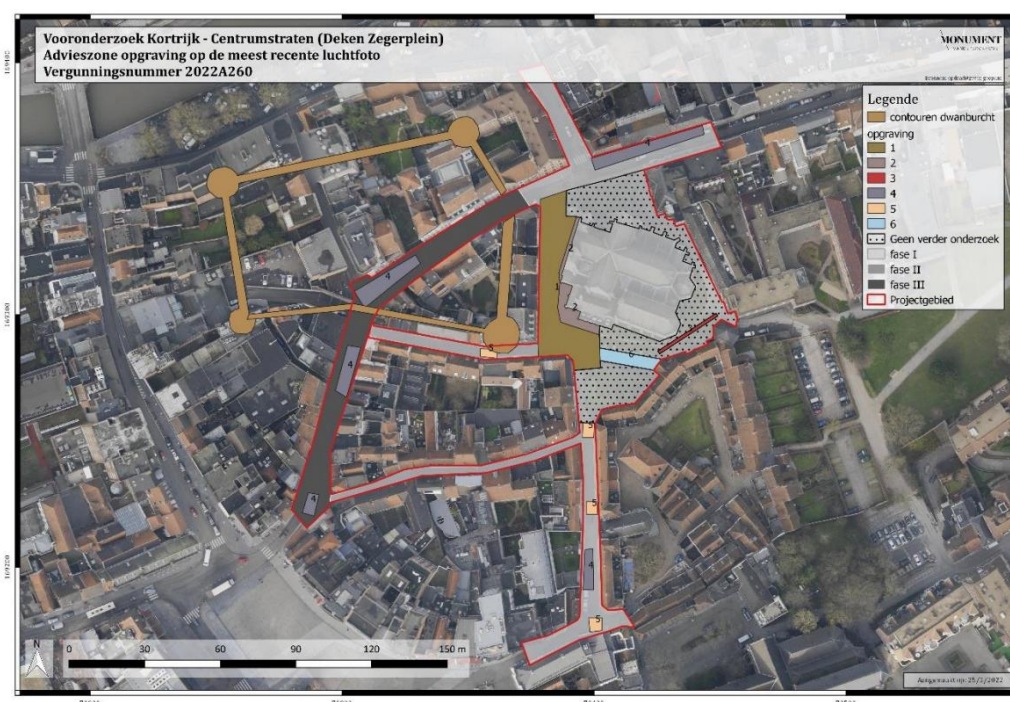
Anderzijds werden onder een grote ophoping van puinpakketten enkele archeologische sporen aangetroffen op ca. 1 m onder het maaiveld. De aanwezige aardewerkfragmenten zijn representatief voor de Nieuwe Tijd.

Het vooronderzoek toonde aan dat de aanwezige resten zich op bepaalde plaatsen erg ondiep situeerden. Zo werden heel wat resten aangesneden op minder dan 50 cm diep ten opzichte van het bestaande maaiveld. Dit gold voor de weermuur (ca. +14,70 m TAW), de begravingen (+14,32 m TAW) ten zuiden van de kerk, het uitbraakspoor (ca. +14,85 m TAW); ten westen van de kerk. De zone ten zuiden van het waterbassin leverde op geringe diepte (50 cm – mv) geen relevante archeologische sporen en resten op.

Op basis van deze vaststellingen werd de zone ten zuiden van het bassin vrijgegeven. Uitzondering vormt het eigenlijke bassin aangezien haar aanlegdiepte zich tot 75 cm onder het maaiveld zal situeren. Hier bestaat ook de verwachting voor het aantreffen van de voorburchtgracht.

Op basis van de eerder opgemaakte archeologienota en de resultaten van het vooronderzoek werden 6 verschillende zones geadviseerd om verder te onderzoeken aan de hand van een archeologische opgraving:

<u>Archeologische zone</u>	<u>Locatie/ingreep</u>	<u>Type onderzoek</u>	<u>Te onderzoeken diepte</u>	<u>oppervlak</u>
1	Aanleg riolering thv Deken Zegerplein	opgraving	-220cm	843m ²
2	Aanleg kasseien ten westen van de OLV Kerk	opgraving	-90cm	34m ² + 123m ²
3	Verbindingsriolering ten zuiden van de OLV Kerk	opgraving	Ca. 120cm breed, 150cm diep	Ca. 35m ²
4	Aanleg boombunkers	opgraving	-200cm	254m ² van de 556m ²
5	Aanleg inspectieputten	opgraving	Onbekend op heden	Ca. 100m ²
6	Heraanleg waterbassin	opgraving	-230cm	113m ²

Figuur 61: Uitsnede uit de meest recente luchtfoto met aanduiding van de zones voor archeologische opgraving (bron: VANHOUTTE C., VINCENT R., 2022p, 7 - 8)

○ Kortrijk Heraanleg Centrumstraten fase 2 (ID 23216)

In navolging van bovenstaande archeologienota werd voor fase 2 van de heraanleg een nieuwe archeologienota opgemaakt. De geplande werken situeren zich nu ten oosten van de kerk en omvatten de omgevingsaanleg van deze zone en sloopwerken. In een latere fase zal dit deel worden vermarkt. De bureaustudie onderscheidde een hoog archeologisch potentieel voor het projectgebied, met name de ontwikkeling van het kerkareaal, de voorburch met 13de eeuwse weermuur, de Bourgondische stadsomwalling tussen de Kanunnikpoort en de artillerietoren, de historische Nedervijver, historische bebouwing vanaf de 17de eeuw en mogelijk een deel van de abijdtuin behorend tot de Groeningeabdij.

Op basis van deze geplande werken, werd het plangebied beperkt tot het oostelijke deel van het kerkareaal. Hier werden verschillende proefputten en proefsleuven geadviseerd. Hun inplanting werd bepaald en georiënteerd op basis van de te verwachten historische bebouwing en de voorburch met Kanunnikpoort (proefput noorden); de te verwachten weermuur (proefputten centraal); de te verwachten historische bebouwing en tuinzones en Nedervijver (proefputten noordoosten en zuiden). Een proefsleuf wordt centraal voorzien om de recente verstoringen in kaart te brengen, het kerkhofareaal, de middeleeuwse vestingwerken, de Nedervijver en de latere historische bebouwing.

De sloop van de bestaande structuren ter hoogte van de rest van het terrein kon – voor de bovengrondse delen – onbegeleid gebeuren. In een latere fase van vermarkting kunnen verdere onderzoekstappen worden genomen voor de overige delen van het projectgebied.

Echter kon het sloopdossier de opgelegde voorwaarden niet aanhouden en werd in dat opzicht een evaluerend terreinonderzoek uitgevoerd ter hoogte van het oostelijke deel van het projectgebied. Hiervoor werd een melding opgemaakt waarbij twee proefputten werden geadviseerd. Op vraag van Onroerend Erfgoed werden de beide vervangen door twee proefsleuven met dezelfde oppervlakte. De sleuven werden op 28 februari 2023 uitgevoerd.

Het onderzoek toonde de aanwezigheid aan van twee ophogingspakketten, drie dempingspakketten van de Nedervijver, één uitbraakspoor en één muur. De ophogingspakketten werden op basis van het aardewerk gedateerd tijdens de 18de eeuw (tot op maximale diepte van 1,20 m – mv). De drie dempingspakketten van de Nedervijver bevatten 14de eeus aardewerk.

De twee aangetroffen sporen konden niet geassocieerd worden met vondstmateriaal en bijgevolg geen datering worden toegekend. Echter kon op basis van het historisch kaartmateriaal deze muur (75 cm – mv) worden geïdentificeerd als de voormalige westelijke tuinmuur van de Groeningeabdij.

Op basis van deze resultaten werden de onderzochte zones vrijgegeven tot op 1,50 m onder het maaiveld. Dit geldt enkel binnen het kader van de sloopvergunning. De zone ten oosten

van het kerkareaal – dat in de voorgaande archeologienota reeds werd geadviseerd blijft behouden.

3. BESCHRIJVING VAN DE RESULTATEN

De bedoeling van deze inspectieputten was om de diepte van bepaalde funderingen vast te stellen. Het beperkte zicht op de bodem, te wijten aan de kleine afmetingen van de inspectieputten (1x1m), maakte het niet mogelijk het potentieel aan archeologische sporen onder de vloeren van de twee huizen te beoordelen.

Tijdens het onderzoek werden verspreid over vier inspectieputten desondanks 20 sporen geregistreerd. Het gaat hierbij om tien muren, een vloer, een insteek en acht lagen. Er werden geen vondsten aangetroffen en er werden geen relevante stalen verzameld.

3.1. Beschrijving van de stratigrafie

De inspectieputten op de gelijkvloerse verdieping ter hoogte van huize Chromé gaven geen bijkomende informatie over de bodemopbouw. Inspectieputten 1 en 3 toonden onder de tegelvloer de aanwezigheid van een puinig nivelleringspakket van meer dan 1 m dik. Onder de tegelvloer van inspectieput 3 werd een laag zandleem aangetroffen met veel puin, samengesteld uit restanten van bouw materiaal. Deze laag tekende zich af tot aan de onderzijde van de funderingsmuur.

De inspectieputten in de kelder van Huis De Kroon (drie stuks) konden niet tot op volledige diepte worden uitgevoerd door het hoge grondwaterpeil. In inspectieput 7, geplaatst op het gelijkvloers tegen de kapel, kon een relevante bodemopbouw geregistreerd worden. Tegen de zuidelijke wand van de werkput werd profiel 1 geregistreerd, dat hieronder zal worden beschreven.

Het volledige plangebied wordt aangeduid op de bodemkaart als **OB**-grond en stemt overeen met de bebouwde aard van het projectgebied (zie Figuur 23). Profiel 1 bestond uit een reeks van antropogene lagen. Er werd geen natuurlijke bodemopbouw in het bodemarchief bewaard tussen +14,58m TAW (maaiveld) en +13,28m TAW (onderzijde van het profiel). Onder de huidige tegelvloer werd een laag van stabilisatiezand (tussen 10cm en 30cm dik) aangetroffen. Deze laag bedekte de **insteek S19**, bestaande uit restanten van de funderingsmuur van de kapel. Hieronder bestaat het profiel aan de oostelijke zijde (zijde funderingsmuur) afwisselend uit verschillende puinpakketten en gelige-bruine puinige zandleemlagen. Het westelijke deel van het profiel lijkt de samenstelling van de bodem vóór deze verstoring weer te geven, bestaande uit verschillende grijze lagen. Vanaf -35cm onder de tegelvloer werd een eerst donker grijze zandlemige laag, gevlekt met gelig zand (S20) aangetroffen van ongeveer 10cm dik. Deze laag, oorspronkelijk gelegen aan de onderzijde van profiel 1 werd waarschijnlijk geroerd en verticaal verplaatst naar de bovenzijde van de profiel tijdens de opbouw van muur S1.

S20 toonde inclusies van kalkmortel en rustte op een zuivere zandlaag S4 van ongeveer 50cm dik. Laag S4 had een licht groenig grijs kleur en toonde sporen van bioturbatie en migratie van

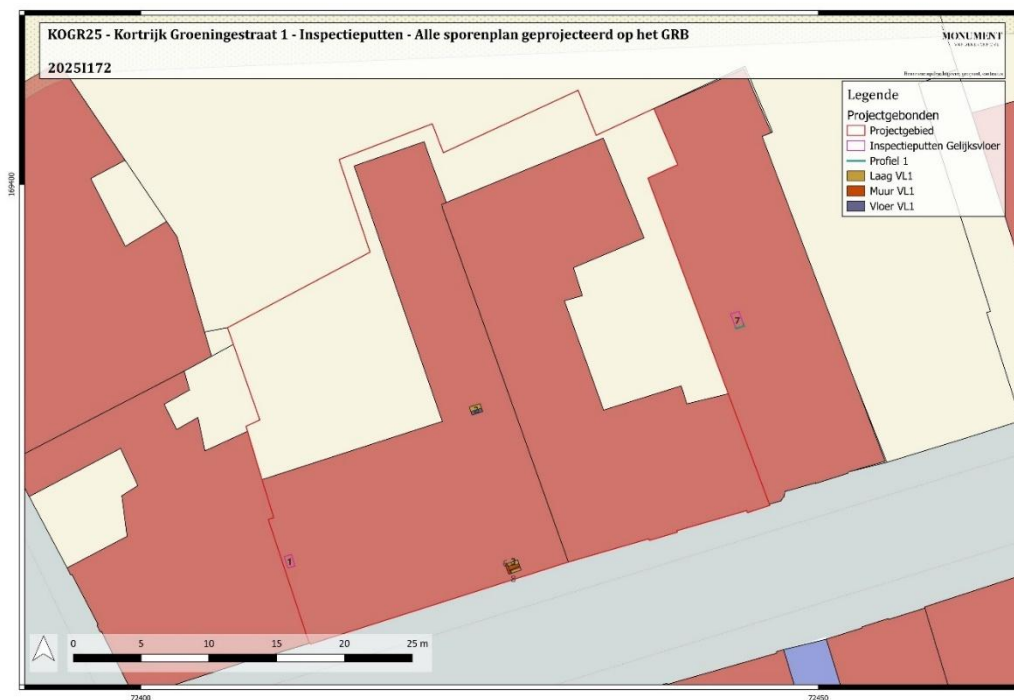
sedimenten van de bovenste pakketten. De onderste zandleemlaag S5, waargenomen tussen -100 cm en -130 cm onder de tegelvloer, onderscheidde zich door haar homogeniteit, donkergrijze kleur en vochtigheid. Het bovenste deel van laag S5 vertoont een iets donkerdere band van 5 tot 10 cm dik, met brokjes kalkmortel (gelijkaardig aan laag S20), zonder duidelijke afbakening ten opzichte van de rest van de laag. Op basis van zijn samenstelling (kleur, textuur, stratigrafische niveau en vochtigheid) en de situering ten oosten van het projectgebied (zone die de Nedervijver met de Leiearm verbond) werd laag S5 geïnterpreteerd als een mogelijk grachtvulling. De C horizont werd niet in profiel 1 aangetroffen.

Figuur 62: Aanduiding van de bodemhorizonten op profiel 1, oostelijke zijde profiel (=links) en westelijke zijde profiel (=rechts). Muur S1 is links op de foto weergegeven.

3.2. Beschrijven sporen en structuren

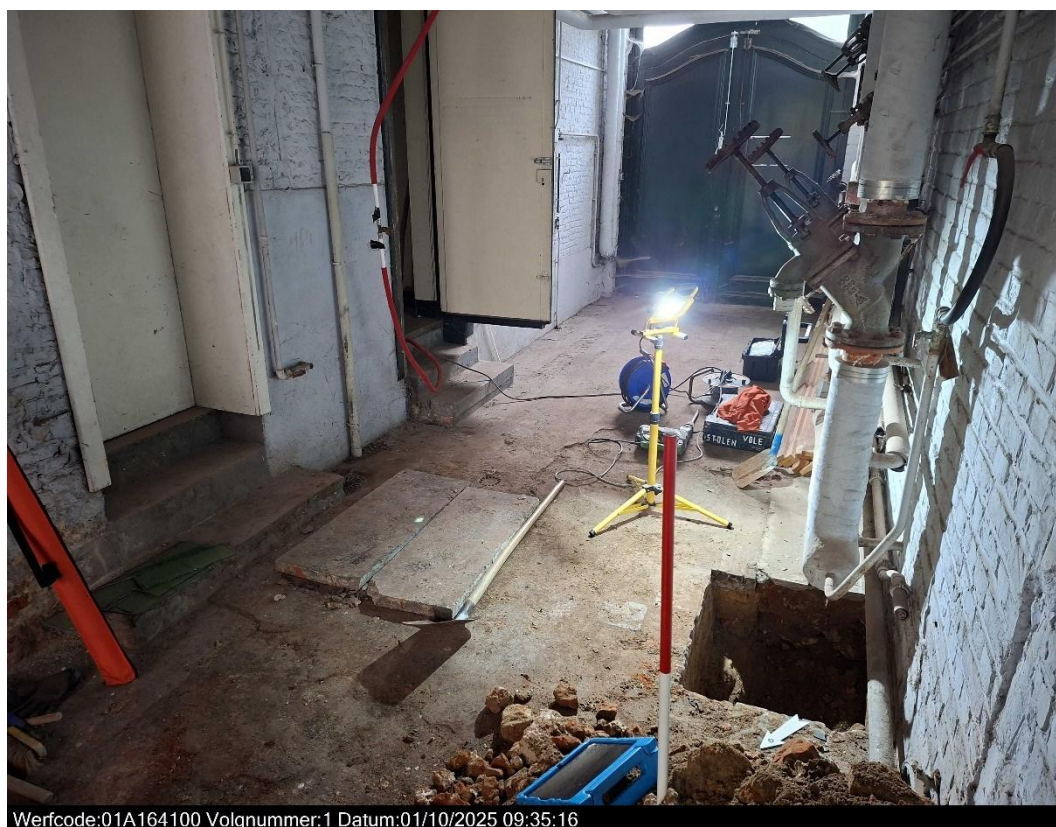
Tijdens het archeologisch onderzoek werden in totaal 20 sporen (Figuur 63) en 1 bodemprofielen geregistreerd (Figuur 62). Van de voorziene zeven inspectieputten konden er uiteindelijk slechts vier conform de opgestelde wetenschappelijke vraagstelling uitgevoerd worden en beantwoorden deze aan de vraagstelling. De drie inspectieputten die voorzien waren in de kelderruimtes van Huis De Kroon dienden gestaakt te worden vanwege het hoge grondwater.

Figuur 63: Allesporenplan op vlak 1 geprojecteerd op het GRB (bijlage 6)

3.2.1. Inspectieput 1: Gelijkvloers Huis Chromé – Westelijke funderingsmuur

Inspectieput 1 werd tegen de westelijke buitenmuur S18 van Huis Chromé geplaatst (Figuur 64). Onder de tegelvloer werd een dun zandbed van ongeveer 10 cm aangetroffen dat op een dik puinpakket S17 rustte. Vanaf -80 cm onder de tegelvloer werd de tand van de muur waargenomen. **Op -110 cm onder de tegelvloer werd de onderzijde van muur S18 bereikt** (+14,01m TAW – zie Figuur 65).

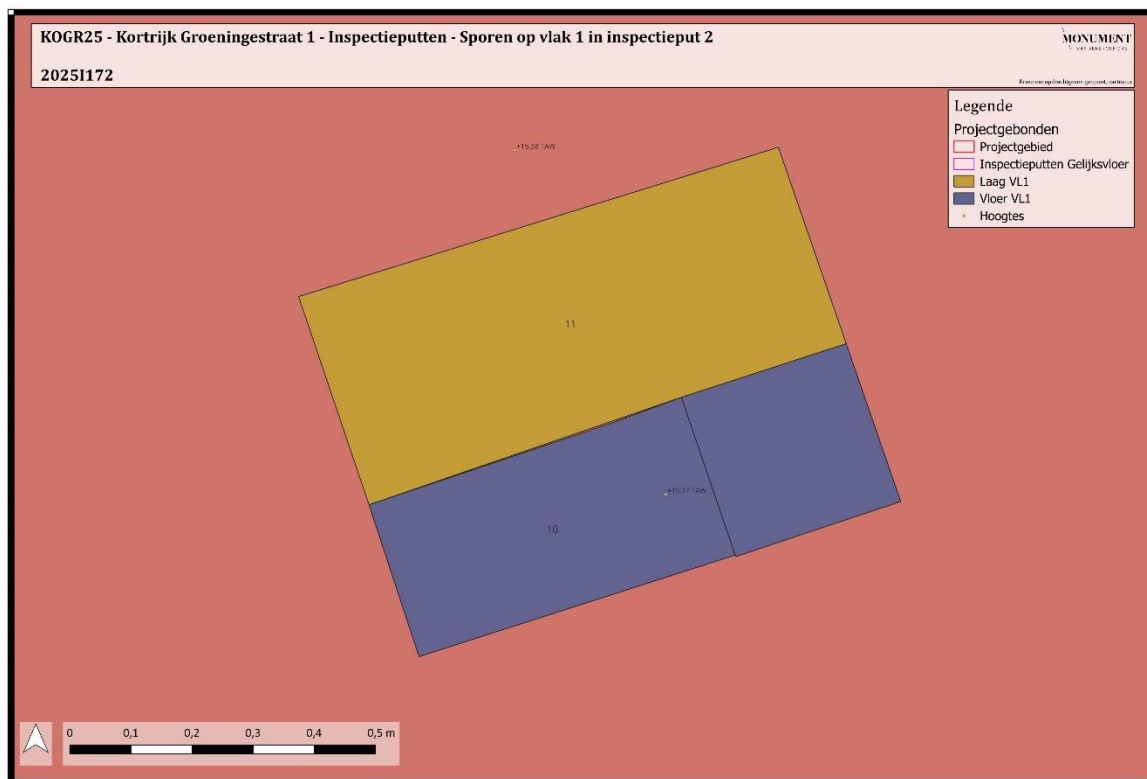

Figuur 64: Sferbeeld met situering van inspectieput 1 in Huis Chromé.

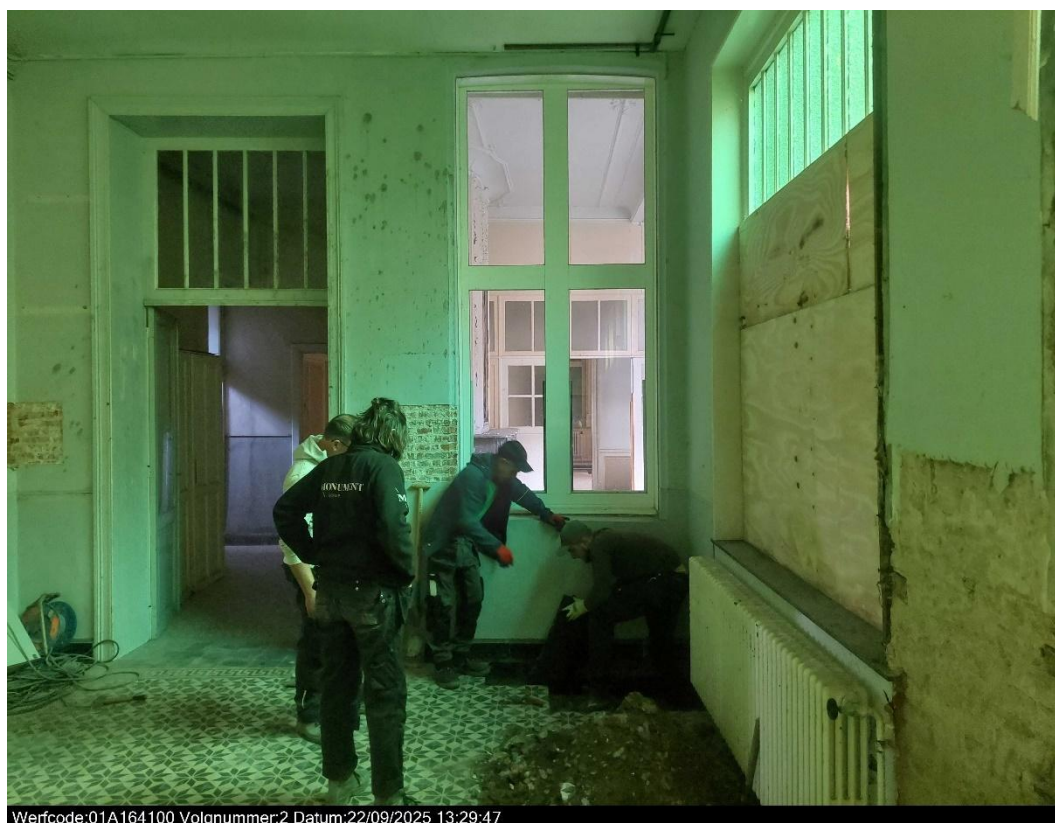
Figuur 65: Zicht op funderingsmuur S18 in inspectieput 1.

3.2.2. Inspectieput 2: Gelijkvloers Huis Chromé – Noordelijke funderingsmuur

Figuur 66: Inspectieput 2 – Sporenplan vlak 1 (bijlage 7).

De situering van inspectieput 2 maakte het mogelijk zicht te krijgen op de noordelijke funderingsmuur S16 van Huis Chromé (Figuur 67). Deze werkput bevond zich op het moment van het onderzoek nog in de toekomstige sloopzone, die na de geplande werkzaamheden gedeeltelijk zal worden herbouwd (Figuur 67). Ongeveer 10cm onder de tegelvloer werd tegen de muur S16 een rij rechthoekige natuurstenen S10 van ongeveer 60x30 cm aangetroffen (Figuur 68). Eén van de steen werd uitgehaald waarna de graafwerken van een puinige zandleem S11 werden voortgezet. De hangende muur werd waargenomen tot ongeveer -70 cm onder de tegelvloer, waarna de funderingsmuur (of onderbouw) nog ongeveer 60 cm hieronder bewaard was (Figuur 69). **De onderkant van de muur S16 werd dus rond ongeveer -130cm (of +14,08m TAW) onder de vloertegels aangetroffen.**

Figuur 67: Sferiebeeld van het onderzoek op inspectieput 2

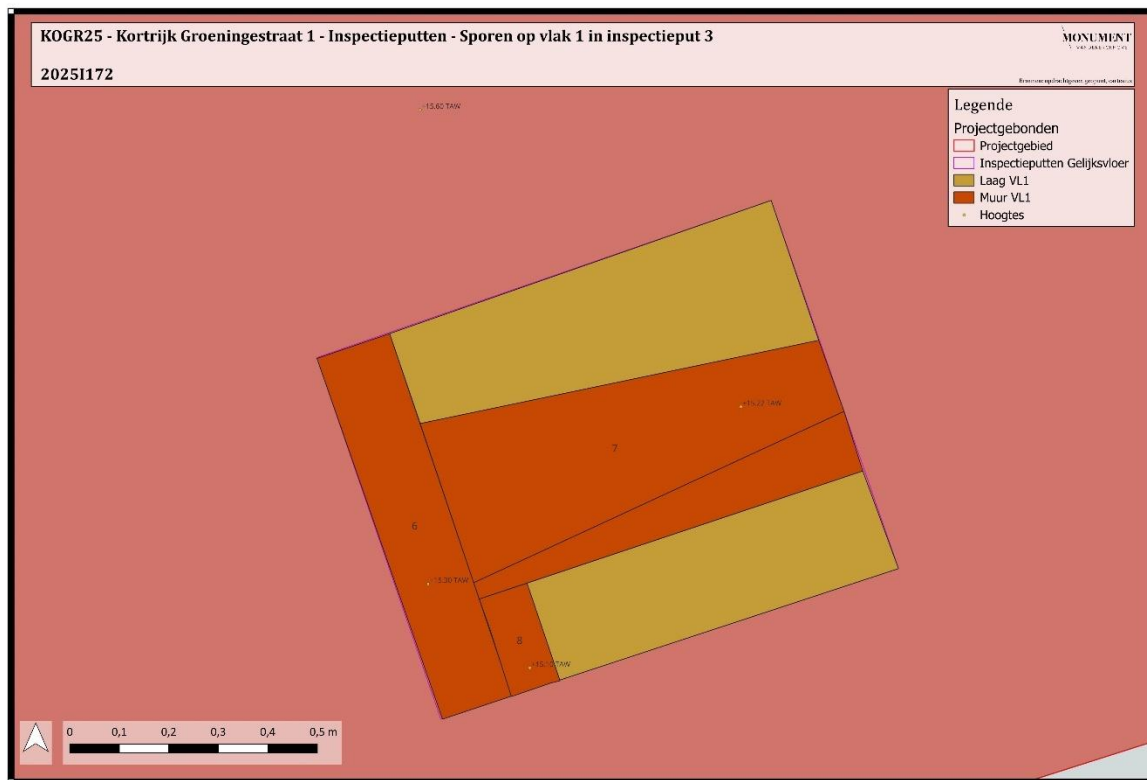

Figuur 68: Zicht op mogelijk oude vloerniveau S10 in natuursteen.

Figuur 69: Zicht op funderingsmuur S16 in inspectieput 2.

3.2.3. Inspectieput 3: Gelijkvloers Huis Chromé – Zuidelijke funderingsmuur

Figuur 70: Inspectieput 3 – Sporenplan vlak 1 (bijlage 8).

Inspectieput 3 werd geplaatst tegen de gevelmuur van Huis Chromé (Figuur 70 en Figuur 71). Vanaf -15 cm onder de tegelvloer werd een reeks oude muren geregistreerd. Muur S6, met noordoost–zuidwest oriëntatie, bestaat uit moderne kleine bakstenen (21 × 10 × 5 cm) en kalkmortel (Figuur 72 en Figuur 73). De onderzijde van de muur werd waargenomen op ongeveer -45 cm onder de tegelvloer. Op dezelfde diepte (ongeveer -45 cm onder de tegelvloer) werd een klein segment van muur S8 (bestaande uit slechts één rij brokken bakstenen) geregistreerd. Deze muur was gemetst tegen de oostflank van S6 en rustte, net als S6, op een imposante funderingsmuur (S7). De Oost–west georiënteerde muur S7, aangetroffen vanaf -35cm onder de vloer, werd gefundeerd met bakstenen van verschillende formaten met kalkmortel. De onderzijde van deze muur werd – gezien de huidige vraagstelling en beperkte omvang van de funderingsputten - niet bereikt. Deze drie muursegmenten lijken geen actieve functie te hebben binnen het huidige architecturale plan. Het beperkte en fragmentaire zicht liet niet toe hun oorspronkelijke functie met zekerheid te interpreteren. Muur S7, parallel aan de gevelmuur S12 van Huis Chromé, zou kunnen gezien worden als een oude funderingsmuur van een vroegere gevel die uitgaaf op de Groeningestraat.

De onderkant van gevelmuur S12 van Huis Chromé werd ongeveer -120cm onder de tegelvloer waargenomen (of +14,40m TAW – zie Figuur 74).

Figuur 71: Overzicht van de plaatsing van inspectieput 3 tegen de gevelmuur aan de Groeningestraat.

Figuur 72: Muurresten blootgelegd in inspectieput 3 (zicht naar het westen).

Werfcode:01A164100 Volgnummer:3 Datum:23/09/2025 08:11:40

Figuur 73: Muurresten blootgelegd in inspectieput 3 (zicht naar het zuid en de Groeningestraat).

Werfcode:01A164100 Volgnummer:3 Datum:23/09/2025 10:25:18

Figuur 74: Zicht op funderingsmuur S12 in inspectieput 3.

3.2.4. Inspectieput 7: Gelijkvloers Huis De Kroon/Kapel – Oostelijke funderingsmuur

Inspectieput 7 geeft zicht op de gedeelde muur van Huis De Kroon en de kapel (Figuur 75). Deze muur S1 werd gemetseld met kalkmortel tot 110 cm onder het maaiveld, en rustte op onderbouw S2. **De onderzijde van de muur werd waargenomen op een diepte van -140 cm onder het maaiveld** (of +13,18m TAW).

Profiel 1 werd tegen de zuidelijke wand geplaatst en werd reeds beschreven in “Beschrijving van de stratigrafie” (supra). Aan de onderzijde van het profiel, tussen -100 en -130 cm onder het maaiveld (of vanaf +13,58m TAW), werd een zandleemlaag S5 waargenomen. Op basis van zijn samenstelling (kleur, textuur, stratigrafische niveau en vochtigheid – zie Figuur 62) en zijn situering ten oosten van het projectgebied (zone de Nedervijver met de Leiearm verbond) wordt laag S5 geïnterpreteerd als een mogelijk grachtvulling.

Werfcode:01A164100 Volgnummer:7 Datum:22/09/2025 09:01:27

Figuur 75: Zicht op funderingsmuren S1 en S2 in inspectieput 7.

3.2.5. Inspectieput 4: Kelder Huis De Kroon – Zuid-westelijke funderingsmuur

In het kader van het onderzoek werd de vloer van de kelder lokaal afgebroken binnen de contouren van de inspectieput. Helaas beperkte het grondwater, dat al vanaf 50 cm onder het maaiveld naar boven kwam, het zicht op de muur S14 en maakte het niet mogelijk de diepte ervan te beoordelen (Figuur 76).

Op deze diepte werd wel een eerder concave houten balk S15 van ongeveer 5 cm breed vastgesteld, geplaatst onder de keldermuur. Het gebrek aan zicht door het **grondwater** maakte het niet mogelijk de constructie te identificeren. De aanwezigheid van een onderbouw onder deze houten balk kan mogelijk verondersteld worden.

Figuur 76: Zicht op inspectieput 4 in de kelder van huis De Kroon.

3.2.6. Inspectieput 5: Kelder Huis De Kroon – Zuid-westelijke funderingsmuur

Voor het onderzoek werd de keldervloer binnen de inspectieput verwijderd. Door de aanwezigheid van **grondwater**, dat reeds 10 cm onder het maaiveld stond, kon de funderingsmuur slechts beperkt worden waargenomen en bleef de diepte onbekend.

3.2.7. Inspectieput 6: Kelder Huis De Kroon – Zuidelijke keldermuur

In het kader van het onderzoek werd de vloer van de kelder geopend binnen de contouren van de inspectieput. Helaas beperkte het **grondwater**, dat al vanaf 10 cm onder het maaiveld zichtbaar was, het zicht op de funderingsmuur en maakte het niet mogelijk de diepte ervan te beoordelen (Figuur 77).

Werfcode:01A164100 Volgnummer:6 Datum:25/09/2025 11:25:32

Figuur 77: Zicht op grondwater in inspectieput 6.

3.3. Beschrijving vondsten

Tijdens het archeologisch onderzoek werden geen vondsten aangetroffen. De inspectieputten geplaatst op het gelijkvloer van huis Chromé bestonden uit een puinlaag (werkputten 1 en 3) of zandleem (werkput 2) en waren steriel in vondstmateriaal. De inspectieputten geplaatst in de kelders van huis De Kroon konden niet uitgevoerd worden door het hoge peil van de grondwatertafel.

3.4. Voorlopige interpretatie en datering

In het kader van een wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot de diepte van bepaalde funderingsmuren van de huizen Chromé en De Kroon langs de Groeningestraat te Kortrijk, voorzagen de bouwheer en de architect de aanleg van zeven inspectieputten. Deze ingreep in de bodem van beide woningen, gelegen in het hart van de middeleeuwse stad Kortrijk, vereiste de aanwezigheid van archeologen om zowel de gevraagde gegevens als eventuele bewaarde archeologische sporen te registreren.

Slechts vier van de zeven inspectieputten konden worden onderzocht: het hoge grondwaterpeil, net onder de tegelvloer van de kelder van het huis De Kroon, maakte het onmogelijk om de gewenste gegevens te verzamelen van deze drie inspectieputten.

In totaal werden 20 sporen geregistreerd, daterende tot de postmiddeleeuwse periode. Er werden geen vondsten aangetroffen tijdens het onderzoek en geen monters ingezameld. In inspectieput 2 werd een oudere **vloerlaag S10**, bestaande uit een reeks natuurstenen tegels, aangetroffen langs de oude gevelmuur S13, op ongeveer 10 cm onder het huidige vloerniveau van Huis Chromé (zie Inspectieput 2: gelijkvloers Huis Chromé – noordelijke funderingsmuur). Het blijft onduidelijk of deze vloer oorspronkelijk bedoeld was voor een binnen- of buitenruimte. Dit roept vragen op over de bouwfaserings van Huis Chromé. Werd de ruimte waarin inspectieput 2 zich bevond — en die volgens de geplande werken zou worden afgebroken — pas in een latere bouwfase toegevoegd en maakte zij dus geen deel uit van het oorspronkelijke ontwerp van Huis Chromé?

Een aantal muurresten werden in inspectieput 3 aangetroffen. Gesitueerd langs de Groeningestraat onder het huidige vloerniveau, deze muren maakten geen deel van het architecturale plan van het huis Chromé en wijzen op eerdere bouwfases. Het bouw materiaal (brokken bakstenen, meerdere baksteenformaat en kalkmortel) en de beperkte zicht op de muur (inspectieput van 1x1m) gaven geen indicatie over de datering behalve deze in een postmiddeleeuwse periode. **Muur S7**, gebouwd parallel met de Groeningestraat en de huidige gevel, zou kunnen eerst gezien worden als een oude funderingsmuur van een vroegere gevel. Zijn situering maakte ook de mogelijkheid om een link te zien met de opgravingen die tussen 1945 en 1994 werden uitgevoerd op het perceel aan de overzijde van de straat (kadastraal perceel 599T0) en waar de zuidelijke resten van de brug ('der brugghe vanden ouden

casteele²³) en van de Kanunnikpoort blootgelegd werden. Vermoed wordt dat de poort verder onder de Groeningestraat doorloopt en mogelijk tot aan de gevel van Huis Chromé reikt. Bij een verdergaande interpretatie zou de ligging van muur S7 verband kunnen houden met de Kanunnikenhuis, die tegen de noordelijke gevel van de poort stond. Door het ontbreken van een duidelijk baksteenformaat kon muur S7 niet gedateerd worden en kon deze interpretatie niet bevestigd worden.

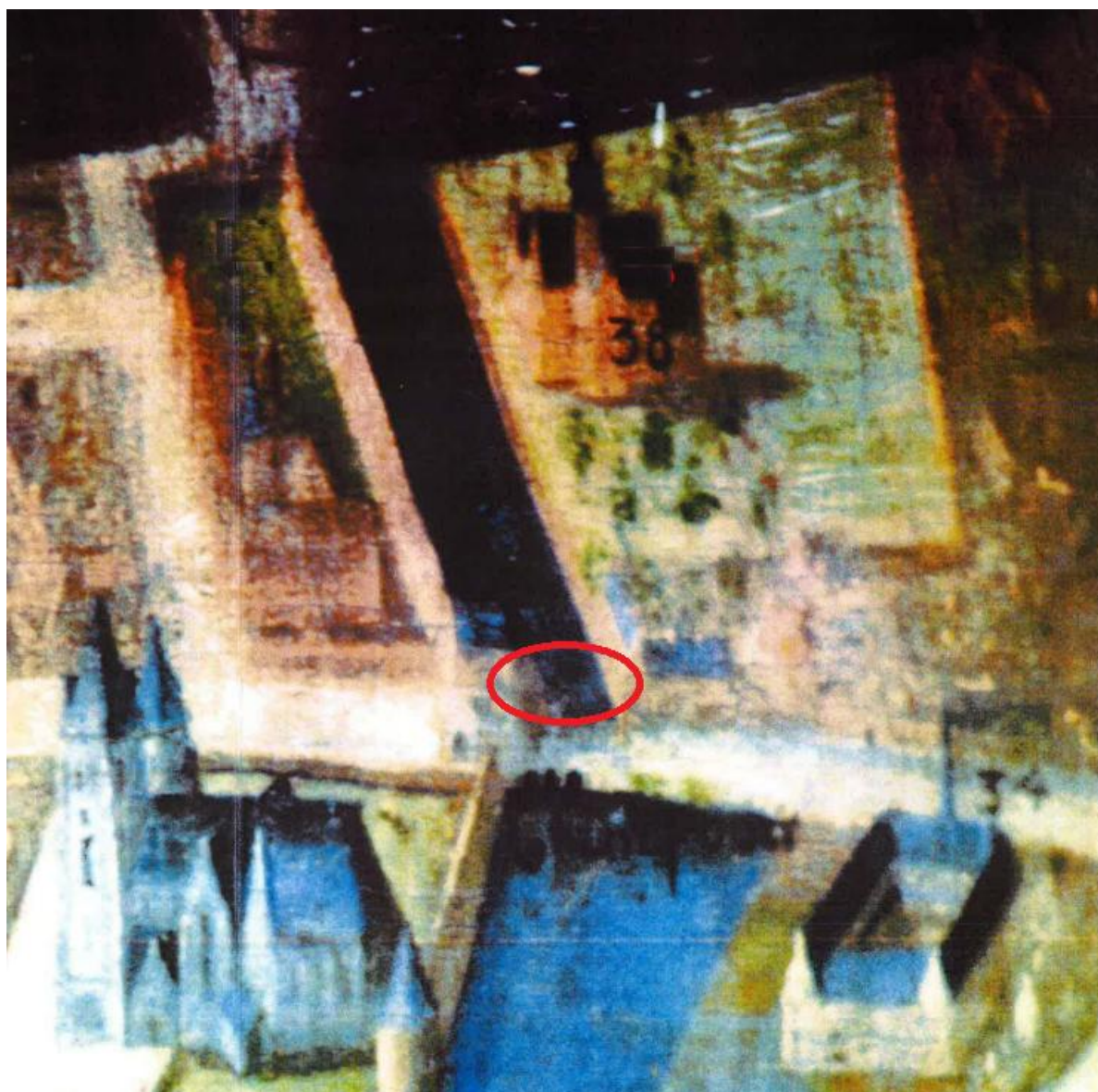
Figuur 78: Globaal gezicht op de resten van de Kanunnikpoort en brug (in geel), blootgelegd in 1993-1994 op kadastraal perceel 599T0, gesitueerd ten zuiden van Huis Chromé (in groen).²⁴

In inspectieput 4 werd op ca. 50cm onder de keldervloer een houten balk aangetroffen. Door een beperkt zicht (grondwater) was het onmogelijk om dit object verder te identificeren of een constructie te achterhalen, mogelijk maakt dit object wel deel uit van een uitgebreidere constructie.

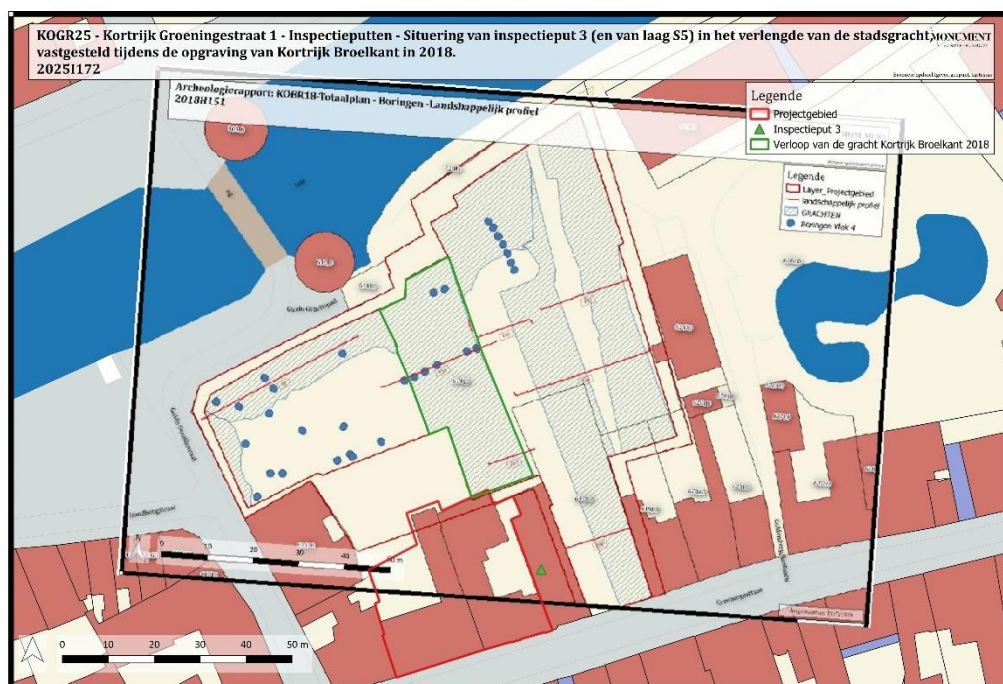
Profiel 1 werd aangelegd tegen de zuidelijke wand van de werkput en toonde aan de onderzijde de aanwezigheid van **een donker grijs zandleemlaag, aangeduid als S5** (Figuur 62). Op basis van de samenstelling (kleur, textuur, stratigrafische positie en vochtigheidsgraad) en de ligging ten oosten van het projectgebied (een zone gesitueerd tussen de Nedervijver en de Leiearm - Figuur 79) werd laag S5 geïnterpreteerd als een mogelijke opvullingspakket van de stadsgracht. Door de afwezigheid van dateerbaar materiaal kon dit verband niet met zekerheid worden bevestigd.

²³ DEPRIET P., 1994, p17.

²⁴ DEPRIET P., 1994, p29.

Figuur 79: Schilderij "Stad en Schependom" uit 1627-1631; Uitsnede van projectgebied (in rood gecirkeld) en omgeving.

Figuur 80: Situering van inspectieput 7 (en van laag S5) in het verlengde van de stadsgracht, vastgesteld tijdens de opgraving van Kortrijk Broelkant in 2018.

4. VERDERE AANPAK

4.1. Assessment vondsten

Niet van toepassing. Tijdens het archeologisch onderzoek werden geen vondsten ingezameld.

4.2. Assessment stalen

Niet van toepassing. Tijdens het archeologisch onderzoek werden geen monsters ingezameld.

4.3. Assessment conservatie

Niet van toepassing.

5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

In de wetenschappelijke vraagstelling werden verschillende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen opgesteld.²⁵ Hieronder worden deze hernomen en van een zo volledig mogelijk antwoord voorzien:

BOUWKUNDIG

- Hoe diep zijn de funderingen van de kapel en huizen Chomé en De Kroon? Wat is de toestand? Hoe zijn deze opgebouwd?

De diepte van de funderingen van het huis Chromé varieert tussen -110 en -130 cm onder het maaiveld (zie 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3). De funderingen van de kapel werden waargenomen tot -140 cm onder het maaiveld. Deze resultaten zijn deze van de inspectieputten op het gelijkvloers, de voorziene inspectieputten in de kelders werden gestaakt vanwege het hoge grondwater en kunnen deze vraagstelling dus niet beantwoorden.

- Is er sprake van bouw- en herstelfasen? Vallen deze te linken aan de huidige stand van kennis met betrekking tot de bouwgeschiedenis?

Er werden geen faseringen of restauraties vastgesteld aan de huidige funderingsmuren. In inspectieput 3 werden oude, in onbruik geraakte funderingsmuren waargenomen.

- Zijn er andere archeologische sporen (muren, vloeren, grondsporen, ...) waarneembaar die meer inzicht verschaffen in de (bouw)geschiedenis? Zo ja, wat is hun functie en datering?

In inspectieput 3 werden drie muurresten waargenomen. Gesitueerd langs de Groeningestraat, onder het huidige vloerniveau, maken deze muren geen deel uit van het meest recente architecturale ontwerp van Huis Chromé. Het gebruikte bouwmateriaal — baksteenbrokken in verschillende formaten en kalkmortel — en het beperkte zicht op de muur (inspectieput van 1×1 m) geven geen duidelijke aanwijzing over de datering, behalve dat een postmiddeleeuwse datering mogelijk is.

Muur S7, gebouwd parallel aan de Groeningestraat, kan aanvankelijk worden gezien als een oude funderingsmuur van een vroegere gevel. De ligging ervan doet ook vermoeden dat er een verband is met opgravingen die tussen 1945 en 1994 plaatsvonden op het perceel aan de overzijde van de straat (kadastraal perceel 599T0), waar de zuidelijke resten van de brug ('der brugghe vanden ouden casteele') en de Kanunnikpoort werden blootgelegd. Mogelijk loopt de poort verder onder de Groeningestraat door tot aan de gevel van Huis Chromé.

²⁵ Zie Aanvraag van een toelating voor archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen.

Bij een bredere interpretatie zou de positie van muur S7 kunnen samenhangen met het Kanunnikenhuis, dat tegen de noordelijke gevel van de poort stond. Door het ontbreken van een uniform baksteenformaat kon muur S7 echter niet nauwkeurig worden gedateerd en kunnen deze interpretaties niet definitief bevestigd worden.

In inspectieput 4 werd op ca. 50cm onder de keldervloer een houten balk aangetroffen. Door een beperkt zicht (grondwater) was het onmogelijk om dit object verder te identificeren of een constructie te achterhalen, mogelijk maakt dit object wel deel uit van een uitgebreidere constructie.

In profiel 1 werd een donker grijs zandleemlaag, aangeduid als S5. Op basis van de samenstelling (kleur, textuur, stratigrafische positie en vochtigheidsgraad) en de ligging ten oosten van het projectgebied (een zone gesitueerd tussen de Nedervijver en de Leiearm) werd laag S5 geïnterpreteerd als een mogelijke opvullingspakket van de stadsgracht. Door de afwezigheid van dateerbaar materiaal kon dit verband niet met zekerheid worden bevestigd.

- Zijn er oudere sporen en resten aanwezig die ons vertellen over de oudste geschiedenis van de gebouwen?

De aangetroffen sporen beperken zich tot de enkele muren in inspectieput 3 en een laag S5 aangetroffen op profiel 1 in inspectieput 7. Tijdens het onderzoek werden geen vondsten aangetroffen, laag S5 kon dus niet gedateerd worden. Op basis van de kenmerken, de stratigrafische ligging en de beschikbare historische kennis, werd laag S5 geïnterpreteerd als een opvullingspakket van een gracht die oorspronkelijk buiten de stadsmuren lag, tussen de Nedervijver en de Leiearm.

OVERIGE

- Hoe ziet de bodemopbouw binnen het plangebied uit? Zijn er sporen van ophoging /nivellering waarneembaar? In welke mate sluiten zij aan bij de resultaten van de archeologische opgraving onmiddellijk ten noorden van het projectgebied?

De bodemopbouw van inspectieputten 1 en 3 beperkte zich tot een puinlaag, waarschijnlijk gerelateerd aan het nivelleren van het terrein na de bouw van de kelders. In put 2 werd enkel een pakket bruine zandleem S11 aangetroffen.

Alleen inspectieput 7 toont een bodemopbouw die de insteek van de funderingsmuur van de kapel omvat, een reek nivelleringslagen, en vanaf -100 cm onder het maaiveld een pakket S5, geïnterpreteerd als een opvullingspakket van een gracht.

- Zijn er nog resten aanwezig van structuren die in relatie staan tot de motte en/of donjon?

Er werden geen resten gevonden die in verband konden worden gebracht met een motte of een donjon.

- Wat is de relatie tussen de motte met donjon en het latere gebouwenbestand van de refuge?

Niet van toepassing.

- Welke elementen van de stadsverdediging zijn aanwezig? Passen de resultaten in de gekende historische gegevens over de locatie en de aard van de stadsversterking?

Er werden geen elementen gerelateerd aan de stadsverdediging aangetroffen tijdens de inspectie van de putten.

- Zijn er sporen aanwezig die kunnen worden gelinkt aan de Kanunnikpoort?

Geen sporen konden aan de Kanunnikpoort gelinkt worden.

- Zijn er sporen aanwezig die kunnen toegeschreven worden aan bewoning langs de Groeningestraat?

Muur S7, die parallel aan de Groeningestraat werd gebouwd, lijkt aanvankelijk te behoren tot de fundering van een vroegere gevel. Een alternatieve interpretatie suggereert dat de positie van muur S7 mogelijk verband houdt met het Kanunnikenhuis, dat tegen de noordzijde van de poort stond. Omdat er geen uniform baksteenformaat aanwezig is, kon muur S7 niet worden gedateerd, waardoor deze hypothesen niet bevestigd konden worden.

- Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de bewoners van het plangebied gedurende de verschillende gebruikperiodes?

Niet van toepassing.

- Welke specifieke activiteiten hebben in het onderzoeksgebied plaatsgevonden in de verschillende gebruiksfasen? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?

Het zandlempakket S5, waargenomen in proefput 7, werd geïnterpreteerd als een mogelijk opvullingspakket van een gracht. Op basis van het schilderij “*Stad en Schependom*” uit 1627-1631 (zie figuur 79) blijkt dat deze brede gracht gedeeltelijk het terrein van het projectgebied innam. Geen materiaal werd uit de laag aangetroffen.

- Wat kan het vondstmateriaal vertellen over de ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van het projectgebied en dit ook binnen het ruimer kader van de Kortrijkse stadsontwikkeling plaatsen?

Niet van toepassing.

- Op welke manier ontwikkelde de bewoning en ruimtelijke structuur zich tussen de late middeleeuwen en de 20ste eeuw?

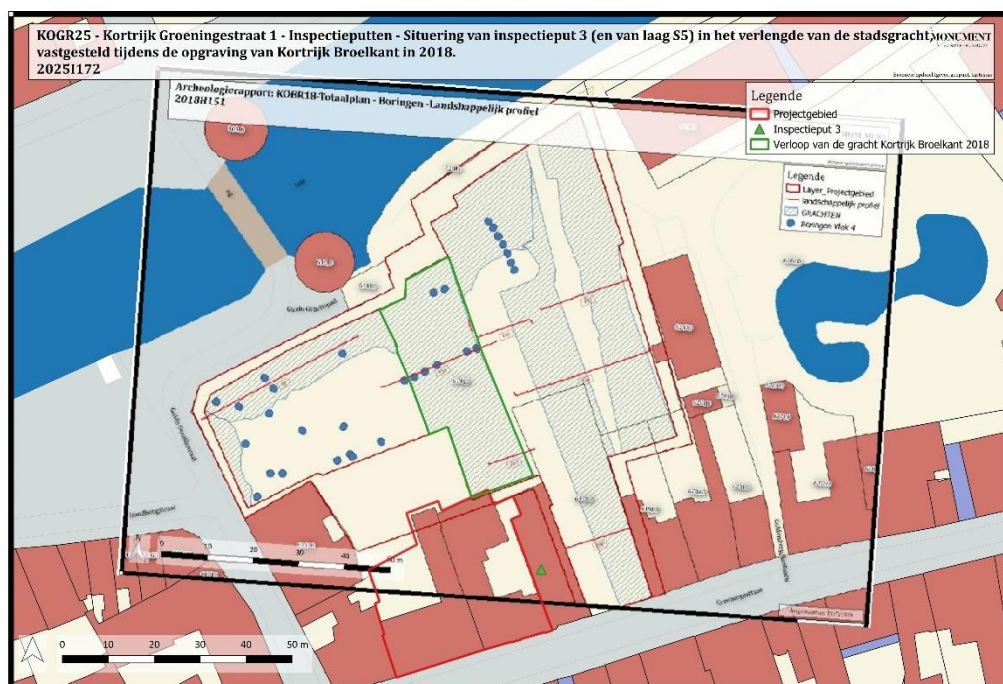
Het onderzoek in de vorm van inspectieputten (1x1 m) bood slechts een beperkt zicht op de bodemstructuur en op eventuele archeologische sporen. Door het beperkte formaat kon geen volledig antwoord worden gegeven op de vragen omtrent de evolutie van de bewoning en de structuren. Toch bevestigen de enkele muren die in inspectieput 3 werden geregistreerd de aanwezigheid van in situ bewaarde resten. Deze houden immers verband met oudere bouwfasen binnen de contouren van het projectgebied

- Kunnen er oudere vloerniveaus/funderingen aangetroffen worden binnen de huizen Chromé en De Kroon? Wat dragen deze bij over de bouwgeschiedenis?

10cm onder de tegelvloer ten hoogte van inspectieput 2 werd een oudere vloerniveau S10 aangetroffen, samengesteld uit een rij rechthoekige tegel in natuursteen, geplaatst tegen de funderingsmuur S13. Het blijft onduidelijk of deze vloer oorspronkelijk bedoeld was voor een binnen- of buitenruimte. Dit roept vragen op over de bouwfasering van Huis Chromé. Werd de ruimte waarin inspectieput 2 zich bevond — en die volgens de geplande werken zou worden afgebroken — pas in een latere bouwfase toegevoegd en maakte zij dus geen deel uit van het oorspronkelijke ontwerp van Huis Chromé?

- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de opgraving ten noorden van het onderzoeksgebied en van de ontwikkeling van de stad Kortrijk in het algemeen?

In inspectieput 7 werd een grachtvulling (S5) waargenomen die mogelijk geassocieerd kan worden met de stadsgracht. Deze interpretatie is gebaseerd op de kenmerken van de laag, op historische bronnen, zoals het schilderij *Stad en Schependom* uit 1627-1631 (zie Figuur 79), en op archeologische gegevens. Deze gracht werd inderdaad tevens tijdens het onderzoek Kortrijk-Broelkant in 2018 geobserveerd en onderzocht. Figuur 81 toont de situering van inspectieput 7 (groene driehoek) en laag S5 in het verlengde van de stadsgracht (groene lijn), zoals gemeten tijdens de opgraving van Kortrijk-Broelkant in 2018. De conservering van de gracht in het bodemarchief illustreert de evolutie van de functie van de site door de eeuwen heen, van een middeleeuwse en *extra muros* zone tot de 17de eeuw, naar een bewoningzone geïntegreerd in de stad Kortrijk.

Figuur 81: Situering van inspectieput 7 (en van laag S5) in het verlengde van de stadsgracht, vastgesteld tijdens de opgraving van Kortrijk Broelkant in 2018.

6. BELANG EN WAARDERING

6.1. Aard van de potentiële kennis

Het uitgevoerd archeologisch onderzoek maakt duidelijk dat er binnen de projectgebied archeologische sporen werden tot heden in situ bewaard. Inspectieput 3 bracht de aanwezigheid aan het licht van oudere muren, waarschijnlijk verbonden met een vroegere bouwphase langs de Groeningestraat ter hoogte van Huis Chromé. Inspectieput 2, eveneens gelegen in Huis Chromé, maakte het mogelijk een oud vloerniveau waar te nemen, dat wijzigingen in de loop der tijd illustreert. Ten slotte werd een laag S5, waargenomen in inspectieput 3, gekoppeld aan de vulling van de stadsgracht, oorspronkelijk gelegen tussen de Nedervijver en de Leiearm.

Het archeologisch potentieel onder de kelders van Huis De Kroon kon echter niet worden geëvalueerd vanwege het grondwaterpeil.

6.2. Waardering

De blootgelegde funderingen blootgelegd in inspectieputten 1,2, 3 en 7 verkeren alle in goede staat. In inspectieput 2 werd een fasering van de vloerniveaus aangetroffen dankzij de aanwezigheid van een rij tegels in natuursteen geplaatst tegen de funderingsmuur. Oudere muren werden ook onder de tegelvloer van inspectieput 3 aangetroffen, mogelijk gelinkt aan een oudere bewoningsfase van Huis Chromé.

De bodemopbouw binnen inspectieput 7 toonde de bewaring in situ van een mogelijk opvullingspakket van de middeleeuwse stadsgracht en toont het archeologisch potentieel op de locatie van de nieuwe bouwzone zoals voorzien in de geplande werken (Figuur 11).

6.3. Kader voor exploitatie voor potentieel op kennisvermeerdering en advies voor toekomstig archeologisch onderzoek

In het kader van een wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot de diepte van bepaalde funderingsmuren van de huizen Chromé en De Kroon langs de Groeningestraat te Kortrijk, voorzagen de bouwheer en de architect de aanleg van zeven inspectieputten. Deze ingreep in de bodem van beide woningen, gelegen in het hart van de middeleeuwse stad Kortrijk, vereiste de aanwezigheid van archeologen om zowel de gevraagde gegevens als eventuele bewaarde archeologische sporen te registreren.

Slechts vier van de zeven inspectieputten konden worden onderzocht: het hoge grondwaterpeil, net onder de tegelvloer van de kelder van het huis De Kroon, maakte het onmogelijk om de gewenste gegevens te verzamelen van drie inspectieputten. De inspectieputten op het gelijkvloers werden conform de opgemaakte wetenschappelijke vraagstelling uitgevoerd en konden de vragenstellingen beantwoorden.

De diepte van de werkputten was nauw verbonden met de maximale diepte van de funderingen in het bodemarchief. Ter hoogte van inspectieput 7 kon echter wel de bodemsequentie gevolgd worden waarbij een oud niveau, gelinkt aan de stadsgracht, werd vastgesteld. Ondanks de beperkte omvang van de inspectieput 2 en 3 werden eveneens oudere bouwfases (muren en vloer) van Huis Chromé aangetroffen die wijzen op in situ behoud van voormalige bouwfases in het bodemarchief. Ook de vondst van een houten balk onder de keldervloer bracht wijst mogelijk op een oudere constructie. Dit onderzoek wijst op het hoge potentieel op kenniswinst binnen deze site bij verder onderzoek, waarbij zeker al oudere bouwfases en mogelijk ook restanten van de stadsgracht bewaard zijn.

Indien de in de toekomst verder geplande invasieve bodemingrepen uitgevoerd worden, dient rekening te houden met de bevindingen van dit onderzoek. Verder onderzoek binnen de site werd reeds aanbevolen in de in akte genomen archeologienota (2023B107, ID27939)²⁶ en bestaat uit een combinatie van een archeologisch werfbegeleiding en vlakdekkende opgraving. De resultaten van deze wetenschappelijke vraagstelling bevestigen de hoge kenniswinst, verder onderzoek kan verder helpen een beter inzicht te verkrijgen in de ruimtelijke en chronologische evolutie van de huizen Chromé en De Kroon en bij uitbreiding de site met omgeving en de stad Kortrijk. Het geadviseerde archeologisch onderzoek blijft dan ook van toepassing. Wel dient er rekening te worden gehouden met een **bijkomende randvoorwaarde**, meer specifiek dient er gezien de hoge grondwaterstand **bronbemaling** voorzien te worden. Op deze manier kan ervoor gezorgd worden dat de oudste niveaus en de diepste sporen op een wetenschappelijk verantwoorde manier kunnen worden onderzocht.

7. BEWARING ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE

Het archeologische ensemble zal gedurende het onderzoek bewaard worden bij de aannemer archeologie. Na volledige afronding van het onderzoek zal het archeologische ensemble worden overgedragen aan de eigenaar. Voor deze overdracht dienen de vondsten, stalen en onderzoeksdocumenten te voldoen aan de vereisten beschreven in de Code van Goede Praktijk.

Echter gezien er geen vondsten of stalen werden ingezameld is dit niet van toepassing.

²⁶ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/27939>.

8. SAMENVATTING

In het kader van een wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot de diepte van bepaalde funderingsmuren van de huizen Chromé en De Kroon langs de Groeningestraat te Kortrijk, voorzagen de bouwheer en de architect de aanleg van zeven inspectieputten. Deze ingreep in de bodem van beide woningen, gelegen in het hart van de middeleeuwse stad Kortrijk, vereiste de aanwezigheid van archeologen om zowel de gevraagde gegevens als eventuele bewaarde archeologische sporen te registreren.

Slechts vier van de zeven inspectieputten konden worden onderzocht: het hoge grondwaterpeil, net onder de tegelvloer van de kelder van het huis De Kroon, maakte het onmogelijk om de gewenste gegevens te verzamelen van deze drie inspectieputten.

Het onderzoek kon de diepte en de goede staat van een aantal funderingen van Huis Chromé en De Kroon (/kapel) (inspectieputten 1, 2, 3 en 7) registreren. In Huis Chromé werden ook meerdere bouwfasen vastgesteld, met onder meer een natuurstenen vloerniveau (inspectieput 2) en oudere muren onder de tegelvloer (inspectieput 3), wat wijst op vroegere bouwfasen. Binnen inspectieput 7 werd een opvullingspakket aangetroffen dat mogelijk gelinkt kan worden aan de middeleeuwse stadsgracht. Deze resultaten bevestigen het archeologisch potentieel binnen het projectgebied.

De in de toekomst verder geplande invasieve bodemingrepen dienen rekening te houden met de bevindingen van dit onderzoek. Verder onderzoek binnen de site werd reeds aanbevolen in de in akte genomen archeologienota (2023B107, ID27939)²⁷ en bestaan uit een combinatie van een archeologisch werfbegeleiding en vlakdekkende opgraving. De resultaten van deze wetenschappelijke vraagstelling bevestigen de hoge kenniswinst, verder onderzoek kan verder helpen een beter inzicht te verkrijgen in de ruimtelijke en chronologische evolutie van de huizen Chromé en De Kroon en bij uitbreiding de site met omgeving en de stad Kortrijk. Het geadviseerde archeologisch onderzoek blijft dan ook van toepassing. Wel dient er rekening te worden gehouden met een bijkomende randvoorwaarde, meer specifiek dient er gezien de hoge grondwaterstand bronbemaling voorzien te worden. Op deze manier kan ervoor gezorgd worden dat de oudste niveaus en de diepste sporen op een wetenschappelijk verantwoorde manier kunnen worden onderzocht.

²⁷ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/27939>.

9. BIBLIOGRAFIE

9.1. Literatuur

- DEVALCKENEER L., VERHAEVERT K., DERWEDUWEN N., Archeologienota, Verslag van resultaten bureauonderzoek, Kortrijk Groeningestraat, Ingelmunster, 2023.
- DEVALCKENEER L., VERHAEVERT K., DERWEDUWEN N., Archeologienota, Programma van maatregelen voor archeologische opgraving, Kortrijk Groeningestraat, Ingelmunster, 2023.
- DEPRIET P., De Franse dwangburcht van Kortrijk 1300-1302, Het Onderzoek van de Kanunnikpoort, Kortrijk, 1994.
- DEBONNE V., Middeleeuwse huiskelders in de Kortrijkse stadskern ca. 1200/1350, Archeologische en Historische Monografieën van Zuid-West-Vlaanderen 58, Kortrijk, 2005.
- LE NOIR L., Materialen en technieken in historische metselwerkconstructies tussen 1830 en 1945, Universiteit Gent, 2017.
- DEWILDE B., VIERSTRAETE J.-P., Gids voor Groot-Kortrijk, Stichting Mercator-Plantijn v.z.m., Antwerpen, 1982

9.2. Internetbronnen

- <http://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

10. LIJSTEN

10.1. Figurenlijst

Figuur 1: Het GRB met de ruime omgeving van de projectgebied (geopunt.be).	6
Figuur 2: De directe omgeving van het plangebied op het GRB (geopunt.be)	7
Figuur 3: Het plangebied weergegeven op de luchtfoto.	7
Figuur 4: Plangebied aangeduid op luchtfoto.	10
Figuur 5: Bestaand kelderverdiep geprojecteerd op het kadasterplan (bron: initiatiefnemer, geopunt).	11
Figuur 6: Bestaand gelijkvloers geprojecteerd op kadasterplan (bron: initiatiefnemer, geopunt).	11
Figuur 7: Locatie van de te slopen achterbouw (gearceerde delen) en nieuwbouw (gekleurde delen) (bron: initiatiefnemer).	13
Figuur 8: Snede CC' van de nieuwe toestand.	13
Figuur 9: Snede BB' van de nieuwe toestand.	14
Figuur 10: Geplande werken in de kelderverdieping en nieuwe nutsleidingen/riolering (bron: initiatiefnemer).	14
Figuur 11: Nieuwe toestand gelijkvloers (bron: initiatiefnemer).	15
Figuur 12: Overzicht van de bestaande kelder (rood), geplande afbraak (gearceerd) en te vernieuwen vloerpakket (bruin), bron: (initiatiefnemer, geopunt).	15
Figuur 13: Geplande inspectieputten (bron: wetenschappelijke vraagstelling, Monument Vandekerckhove).	17
Figuur 14: Situering van alle inspectieputten op het GRB (bijlage 3).	18
Figuur 15: Inspectieputten gesitueerd op het gelijkvloer (bijlage 4).	19
Figuur 16: Inspectieputten gesitueerd in de kelder (bijlage 5).	19
Figuur 17: Projectgebied aangeduid op het digitaal terrein model Vlaanderen.	21
Figuur 18: Projectgebied aangeduid op het digitaal terreinmodel (Vlaanderen).	22
Figuur 19: Hoogteprofiel 1.	22
Figuur 20: Hoogteprofiel 2.	22
Figuur 21: Projectgebied aangeduid op de potentiële bodemerosiekaart.	23
Figuur 22: Plan van boringen die plaats hebben gevonden binnen het projectgebied en het perceel ten noorden ervan.	24
Figuur 23: Projectgebied aangeduid op de bodemkaart.	25
Figuur 24: Afbakening van het winterkamp van de Noormannen volgens Ph. Despriet.	26
Figuur 25: Kaart van het grafelijk domein ca. 1350.	27
Figuur 26: Kortrijk tijdens de 12 ^{de} - 15 ^{de} eeuw.	27
Figuur 27: Projectgebied aangeduid op de kaart van Le Poivre.	28
Figuur 28: Projectgebied aangeduid op de kaart van Deventer.	29
Figuur 29: Schilderij "Stad en Schependom" uit 1627-1631.	30
Figuur 30: Kortrijk in 1683. Franse plattegrond uit legerstaf Vauban. In oranje is de stadsmuur aangegeven, in rood de refuge van Wevelgem en in geel veldversterkingen aangebracht door Vauban (uit: Despriet 2014, plan 15).	31
Figuur 31: Projectgebied aangeduid op de kaart van Sanderus.	32
Figuur 32: Beeld van de Kanunnikpoort op het schilderij van Snaeyens.	32
Figuur 33: Kaart van A. Benoit ter hoogte van het projectgebied.	33
Figuur 34: Beeld van Kortrijk in de 18de eeuw.	34
Figuur 35: Projectgebied aangeduid op de kaart van Ferraris.	35
Figuur 36: Projectgebied aangeduid op de Atlas der buurtwegen.	35
Figuur 37: Zicht op het projectgebied in de 19de eeuw.	36
Figuur 38: Pensionaat van de zusters van Paulines.	36
Figuur 39: Projectgebied aangeduid op de kaart van Vandermaelen.	37

Figuur 40Figuur 32: Projectgebied aangeduid op de topografische kaart uit 1879.....	37
Figuur 41: Projectgebied aangeduid op de topografische kaart uit 1904.....	38
Figuur 42: Projectgebied aangeduid op de topografische kaart uit 1939.....	38
Figuur 43: Projectgebied aangeduid op de topografische kaart uit 1969.....	39
Figuur 44: Projectgebied aangeduid op de luchtfoto uit 1971.	40
Figuur 45: Projectgebied aangeduid op de luchtfoto uit 1990.	40
Figuur 46: Projectgebied aangeduid op de luchtfoto uit 2005-2007.	41
Figuur 47: Projectgebied aangeduid op de luchtfoto uit 2015.	41
Figuur 48: Projectgebied aangeduid op de kaart met bouwkundig erfgoed en gebieden geen archeologie.....	42
Figuur 49: Projectgebied aangeduid op de kaart met archeologische zones en met Unesco werelderfgoed.	43
Figuur 50: Projectgebied aangeduid op de Centraal Archeologische Inventaris.	44
Figuur 51: Projectgebied aangeduid op de kaart met (archeologie)nota's en eindverslagen.....	46
Figuur 52: Totaalplan waarop boringen en het landschappelijk profiel aangeduid zijn (bron: ARNOUTS M., VINCENT R., 2020 p. 59, fig. 64)	48
Figuur 53: Profiel 10: fundering van de stadsmuur gebouwd op stabiele varven (bron: ARNOUTS M., VINCENT R., 2020 p. 66, fig. 71)	49
Figuur 54: Z1 V4, dronebeeld muurresten Refuge (ARNOUTS M., VINCENT R., 2020 p.73, fig. 78)	50
Figuur 55: Z1 V1, puinkuilen S36-S37 (bron: ARNOUTS M., VINCENT R., 2020. P. 85, fig. 97).....	51
Figuur 56: Z1 V3, overzicht op de houten structuur (ARNOUTS M., VINCENT R., 2020. P. 86, fig. 98)	51
Figuur 57: Z2, V3, coupe op S204 'poel' (bron: ARNOUTS M., VINCENT R., 2020. P. 87, Fig. 101).....	52
Figuur 58: Zicht op houten onderbouw fundering Trompetterstoren (bron: ARNOUTS M., 2020. P. 21, fig. 22)	54
Figuur 59: Zicht op de fundering van de vermeende kalkoven (bron: ARNOUTS M., 2020. P. 46, fig. 48)	55
Figuur 60: Aanduiding van de uitgegraven proefputten en proefsleuven tijdens het onderzoek (bron: VANHOUTTE C., VINCENT R., 2022, p. 19,).....	56
Figuur 61: Uitsnede uit de meest recente luchtfoto met aanduiding van de zones voor archeologische opgraving (bron: VANHOUTTE C., VINCENT R., 2022p. 7 - 8)	58
Figuur 62: Aanduiding van de bodemhorizonten op profiel 1, oostelijke zijde profiel (=links) en westelijke zijde profiel (=rechts). Muur S1 is links op de foto weergegeven.	62
Figuur 63: Allesporenplan op vlak 1 geprojecteerd op het GRB (bijlage 6)	63
Figuur 64: Sfeerbeeld met situering van inspectieput 1 in Huis Chromé.	64
Figuur 65: Zicht op funderingsmuur S18 in inspectieput 1.	64
Figuur 66: Inspectieput 2 – Sporenplan vlak 1 (bijlage 7).	65
Figuur 67: Sfeerbeeld van het onderzoek op inspectieput 2	66
Figuur 68: Zicht op mogelijke oude vloerniveau S10 in natuursteen.	66
Figuur 69: Zicht op funderingsmuur S16 in inspectieput 2.	67
Figuur 70: Inspectieput 3 – Sporenplan vlak 1 (bijlage 8).	68
Figuur 71: Overzicht van de plaatsing van inspectieput 3 tegen de gevelmuur aan de Groeningestraat.....	69
Figuur 72: Muurresten blootgelegd in inspectieput 3 (zicht naar het westen).....	69
Figuur 73: Muurresten blootgelegd in inspectieput 3 (zicht naar het zuid en de Groeningestraat).	70
Figuur 74: Zicht op funderingsmuur S12 in inspectieput 3.	70
Figuur 75: Zicht op funderingsmuren S1 en S2 in inspectieput 7.	71
Figuur 76: Zicht op inspectieput 4 in de kelder van huis De Kroon.	72
Figuur 77: Zicht op grondwater in inspectieput 6.	73

Figuur 78: Globaal gezicht op de resten van de Kanunnikpoort en brug (in geel), blootgelegd in 1993-1994 op kadastraal perceel 599T0, gesitueerd ten zuiden van Huis Chromé (in groen).....	75
Figuur 79: Schilderij “Stad en Schependom” uit 1627-1631; Uitsnede van projectgebied (in rood gecirkeld) en omgeving.	76
Figuur 80: Situering van inspectieput 7 (en van laag S5) in het verlengde van de stadsgracht, vastgesteld tijdens de opgraving van Kortrijk Broelkant in 2018.	77
Figuur 81: Situering van inspectieput 7 (en van laag S5) in het verlengde van de stadsgracht, vastgesteld tijdens de opgraving van Kortrijk Broelkant in 2018.	83

11. BIJLAGEN

Bijlage 1: Het GRB met de ruime omgeving van de projectgebied

Bijlage 2: De directe omgeving van het plangebied op het GRB

Bijlage 3: Projectgebied op de luchtfoto

Bijlage 4: Projectgebied op de topografische kaart

Bijlage 5: Projectgebied op de topografische kaart, detail

Bijlage 6: Situering van alle inspectieputten op het GRB

Bijlage 7: Inspectieputten gesitueerd op het gelijksvloer

Bijlage 8: Inspectieputten gesitueerd in de kelder (bijlage 5).

Bijlage 9: Allesporenplan op vlak 1 geprojecteerd op het GRB (bijlage 6)

Bijlage 10: Inspectieput 2 – Sporenplan vlak 1 (bijlage 7).

Bijlage 11: Inspectieput 3 – Sporenplan vlak 1 (bijlage 8).

Bijlage 12: Situering van inspectieput 3 (en van laag S5) in het verlengde van de stadsgracht, vastgesteld tijdens de opgraving van Kortrijk Broelkant in 2018.

Bijlage 13: Fotolijst

Bijlage 14: Sporenlijst

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

<http://www.monarcho.be/web/monument/archeologie/public/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%229cf7d2cc-3c47-4b20-9a4d-b34e00c413c9%22%7D¶meters=%7B%7D>

